

dialogi

miesięcznik pedagogiczny

Nr 19(271)
listopad 2023
Szczecin
ISSN 2300-9691

MŁODZI

- DLA -

NIEPODLEGŁEJ

„Dialogi”

Miesięcznik Pedagogiczny

e-mail: portal@palac.szczecin.pl

Wydawca:

Pałac Młodzieży–

Pomorskie Centrum Edukacji

Redagują:

Ewa Karasińska

(redaktor naczelna)

Iwona Sarnicka

(redaktor techniczny)

Kolegium redakcyjne:

Paweł Bartnik

Katarzyna Fenczak

Róża Czerniawska-Karcz

Wiesław Seidler

Zastrzegamy sobie prawo do skracania, opracowań, redagowania i adiustacji tekstów oraz zmiany ich tytułów.

Za treść ogłoszeń odpowiedzialności nie ponosimy.

Adres redakcji:

Pałac Młodzieży–

Pomorskie Centrum Edukacji

al. Piastów 7

70-327 Szczecin

tel. 91 422 52 61 wew. 39

Strona internetowa:

<https://pe.szczecin.pl/>

[chapter_201347.asp](https://pe.szczecin.pl/chapter_201347.asp)

SPIS TREŚCI

To uczeń wiedzieć powinien	3
Prezentacja szkół i przedszkoli	10
III LO im. Mikołaja Kopernika	
Wystawa, apel, uroczystości lokalne	10
Obchody Narodowego Święta Niepodległości w SP Nr 5 im. Henryka Sienkiewicza	12
SP Nr 13 – Śpiewanie dla NIEPODLEGŁEJ	14
SP Nr 46 Tanecznym krokiem ku niepodległości	16
SP Nr 68 Uroczystości w szkole i... kiermasz charytatywny	19
SP Nr 1 Police_Dzieci tworzyły Godło	22
Ognisko inicjuje	23
Bursa Szkolna i Integracyjna w Szczecinie	25
Oddziały Przedszkolne przy Szkole Podstawowej Nr 68 im. 12 Pułku Ułanów Podolskich	
My, mali Polacy	26
PP Nr 1. Radosne święto w „Radosnym”	28
PP Nr 5. 11 Listopada oczami przedszkolaków...	30
PP Nr 13. Jesteśmy dumnymi patriotami	32
PP Nr 27 „Żagielek”. Mały Polak – wielkie serce	34
PP Nr 31 „Zaczek” Razem dla Niepodległej	35
PP Nr 32 Przedszkolaki pamiętają, całą Polskę pozdrawiają	37
PP Nr 35. Historię Polski poznajemy od najmłodszych lat	40
PP Nr 46. Brawo mali Polacy!	41
PP Nr 51	44
PP Nr 53. Każdy przedszkolak wie to o Polsce	46
PP Nr 75 „Zaczarowane Przedszkole”	48
PP Nr 77 Wspólny śpiew	49
C.U.D. III	
Co Uszczęśliwia Dzieci? (2) Bądź sobą	50
Literaci	
Miejsca, czasy i przestrzenie nie tylko w wierszach	52
Poezja w Pałacu ma się dobrze...	55
To był nadzwyczajny wieczór	57
PROTOKÓŁ OBRAD JURY	59
RELAKS Z KSIĄŻKĄ	61
Archi-przygody	63

To uczeń wiedzieć powinien

Obchodzone 11 listopada Narodowe Święto Niepodległości, który w niektórych krajach uznawany jest także za dzień pamięci o żołnierz poległych na polu chwały, upamiętnia jedno z największych osiągnięć Polaków, przez historyków określane niekiedy mianem pierwszego „cudu nad Wisłą” (drugim było odparcie pod Warszawą sowieckiego najazdu latem 1920 r.). Pod koniec 1918 r., w skutek całkowicie nieoczekiwanego jeszcze kilka lat wcześniej rozwoju sytuacji geopolitycznej w Europie, będącego bezpośrednim następstwem przebiegu Wielkiej Wojny, doszło do upadku i pogrążenia się w chaosie trzech zaborczych monarchii. Państwa które ponad sto lat wcześniej podzielił się ziemiami Rzeczypospolitej Obojga Narodów, wymazując ją z mapy Europy, teraz same przestawały istnieć w swej dotychczasowej postaci. Doprowadziło to do wytworzenia się w środkowowschodniej części kontynentu politycznej próżni, którą wypełniło odradzające się państwo polskie.

Do „pierwszego cudu nad Wisłą” z pewnością nie doszłoby, gdyby Polacy nie byli dobrze przygotowani na wykorzystanie dziejowej szansy, jaką okazały się dla nich rezultaty I wojny światowej. Należy wszakże pamiętać, że naród nasz zapłacił na to wysoką cenę. W szeregach armii zaborczych walczyły setki tysięcy Polaków, nierzadko stając naprzeciwko siebie do bratobójczego boju; wielu z nich poległo, zostało okaleczonych lub do końca życia zmagało się z psychiczną traumą związaną z okropieństwami doświadczonymi na frontach Wielkiej Wojny, gdzie zmuszono ich do walki w obcych mundurach, o cudze interesy.

Niektórzy historycy uważają, że – mimo napotykanego oporu – procesy „asymilacyjne” na ziemiach kontrolowanych przez zaborców, z niestawną germanizacją i rusyfikacją na czele, czyniły systematyczne postępy. Walka z językiem polskim miała dla ciemniejszych Polaków podstawowe znaczenie. Pojawiają się głosy, iż gdyby nie wybuch I wojny światowej, który wywrócił dotychczasowy ład międzynarodowy w Europie, kolejne pokolenie Polaków być może nie zdołałoby już wywalczyć niepodległości, która w 1918 r przyszła w „ostatniej chwili”. Zaborcy nie tylko rugowali na różne sposoby, m.in. poprzez dotkliwe represje i wprowadzane prawa, przejawy polskiej świadomości narodowej, lecz stymulowali również konflikty narodowościowe na kontrolowanych przez siebie ziemiach polskich, by dodatkowo osłabić pozycję Polaków. Szczególnie aktywni byli na tym polu Austriacy, którzy skutecznie podsycali nacjonalistyczne nastroje Ukraińców.

Przyjęto się twierdzić, że 11 listopada 1918 r. władza w Warszawie leżała na ulicy i sięgnął po nią wówczas Józef Piłsudski, jednakowoż wspomniana data w dużym stopniu miała wymiar symboliczny. Wydarzenia, do których wtedy doszło, same w sobie nie przesądzały jeszcze ostatecznie o sukcesie lub klęsce jego zamiarów. Sytuacja, jaka wytworzyła się na ziemiach polskich 11 listopada, choć dawała ogromne możliwości, niosła też ze sobą nie mniej zagrożeń. Polacy musieli w pierwszym rządzie doprowadzić do powołania rządu, który zyskałby międzynarodowe uznanie, przede wszystkim ze strony zwycięskich mocarstw Ententy. Stało się to 18 stycznia 1919 r., gdy prezesem Rady Ministrów został Ignacy Jan Paderewski. Światowej klasy pianista mógł objąć ten urząd m.in. dzięki politycznej dojrzałości dwóch poprzednich premierów – Ignacego Daszyńskiego i Jędrzeja Moraczewskiego – którzy zdawali sobie sprawę, że jako socjaliści nie uzyskają dostatecznego uznania i nie będą mogli walczyć w sposób optymalny o interesy odradzającego się państwa. Paderewski, posiadający rozległe ekskluzywne kontakty w zachodnich kręgach władzy, okazał się idealnym kandydatem do tego celu. Było to ważne, ponieważ Polacy musieli w ciągu kilku kolejnych lat przelać jeszcze wiele krwi, nim II Rzeczypospolita ostatecznie ustaliła swe granice, a jej obywatele mogli zaznać smaku życia w pokoju.

Walka o terytorialny kształt odrodzonego państwa polskiego, prowadzona zarówno na polach bitew, jak i dyplomatycznych salonach, była niezwykle trudna i toczona w ciężkich warunkach. Częściowo zniszczone w toku działań wojennych, zrastające się stopniowo w jeden organizm ziemie, które przez tak wiele lat znajdowały się w granicach państw zaborczych o odmiennych porządku prawnym i poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, doświadczały dotkliwych skutków powojennej depresji ekonomicznej. Odcięcie od funkcjonujących dotąd zróżnicowanych systemów powiązań z państwami zaborczymi powodowało, że wysiłek organizowania życia narodu należało prowadzić w znacznym stopniu od podstaw, dysponując ograniczonymi zasobami i równolegle tocząc walkę o kształt granic. Warto pamiętać, że boje z Ukraińcami o Lwów rozpoczęły się już w listopadzie 1918 r. Nie minęło wiele czasu, gdy trzeba było walczyć o Wilno, które w styczniu 1919 r. zostało na kilka miesięcy opanowane przez Sowieców. W grudniu 1918 r. wybuchło powstanie Wielkopolskie, a w latach 1919–1921 miały miejsce kolejne powstania na Śląsku.

Choć mocarstwa zaborcze przestały istnieć w dotychczasowej formie, to spadkobiercy ich geopolitycznego dorobku na wschodzie i zachodzie z niechęcią patrzyli na odbudowę państwa polskiego. Mimo, że poważnie osłabieni konsekwencjami I wojny światowej, starali się w miarę możliwości przeciwstawiać działaniom Polaków. O ile pokonani w Wielkiej Wojnie Niemcy

mogli to czynić w ograniczonym stopniu, choć i z nimi przyszło stoczyć walkę zbrojną o przyłączenie Wielkopolski i części Śląska, to Sowieci byli gotowi na rozwiązanie „problemu polskiego” drogą potężnej zbrojnej inwazji. Nowi władcy Rosji chcieli wykorzystać wspomnianą już powojenną depresję ekonomiczną na ziemiach polskich, licząc na to, iż ich szeroko rozwijana propaganda, promująca sprawiedliwość społeczną w komunistycznym wydaniu, zjedna im szereg zwolenników. Sowieci mieli wszakże własne problemy i nie mogli od razu uderzyć na Polaków całością sił, dlatego też choć działania wojenne rozpoczęły się, jak wspomniano, już w 1919 r., losy konfliktu rozstrzygały się w roku kolejnym. Choć często mówi się o tym, iż wojna z Sowiecami była „wojną 1920 roku”, to należałoby mówić o konflikcie polsko-sowieckim z lat 1919–1920.

II Rzeczypospolita ma niewątpliwie ogromny dług wdzięczności szczególnie wobec sześciu wybitnych Polaków nazywanych trafnie Ojcami Niepodległości. Byli to: Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Jan Paderewski, Wincenty Witos, Ignacy Daszyński oraz Wojciech Korfanty. Ludzie ci, działający na różnych obszarach okupowanego polskiego terytorium i wywodzący się z różnych środowisk oraz reprezentujący niekiedy odmienne poglądy polityczne, odegrali na przełomie XIX i XX wieku kapitalną rolę. Stali się oni filarami i symbolami działań ukierunkowanych na podtrzymanie niepodległościowych dążeń Polaków po klęsce powstania styczniowego, gdy wielu rodaków uznawało, że odrodzenie się państwa polskiego w najbliższym czasie nie będzie możliwe. Ponadto wspierali oni olbrzymi proces przekierowania wysiłku narodu w kierunku pracy u podstaw, która zastąpiła skazaną na niepowodzenie walkę z bronią w rękę. Przyniosło to owoce w listopadzie 1918 r.

Podtrzymanie polskiej świadomości narodowej wśród chłopów, robotników, mieszczan, ale także i wśród niemałej części skłonnych do lojalizmu elit (szczególnie w Galicji, gdzie relatywna łagodność Austriaków dawała patriotom większe możliwości działania, ale też miała demobilizujący wpływ), było na przełomie XIX i XX w. zadaniem o zasadniczym znaczeniu. Zaborcy dążyli bowiem do wbicia klina między polski „lud” a jego warstwy przywódcze, a także między Polaków i mniejszości narodowe zamieszkujące ziemie dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Należało temu systematycznie przeciwdziałać już na najniższym poziomie, przyczyniając się przy okazji do poprawy jakości życia i rozwoju świadomości różnych warstw społecznych, których członków zachęcano do aktywizacji i wzięcia współodpowiedzialności za losy narodu. Na obszarze Galicji bardzo wiele dla podtrzymania i dalszego stymulowania patriotycznej świadomości chłopów zrobił Wincenty Witos. To, że robotnicy polscy i ich socjalistyczni przedstawiciele nie poszli tak

popularną w innych krajach radykalną drogą internacjonalistycznej rewolucji, lecz umieścili w swym programie politycznym postulat odbudowy państwa polskiego, by następnie wdrażać swe idee drogą reform parlamentarnych, zawdzięczamy natomiast w znacznej mierze Ignacemu Daszyńskiemu. O obronę polskość na rodzinnym Śląsku, a także w zaborze pruskim, tytaniczny bój toczył, m.in. jako poseł do Reichstagu i pruskiego Landtagu, Wojciech Korfanty. Sprawa polska swego doskonałego i niestrudzonego ambasadora miała też na Zachodzie w osobie Ignacego Jana Paderewskiego. Zasługi Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego są powszechnie znane.

Wspominając o Ojcach Niepodległości, należałoby także podkreślić ogromny wysiłek zbiorowy Polaków ukierunkowany nie tylko na działania o charakterze społeczno-politycznym, lecz także na niwie gospodarczej, gdzie również toczono walkę z zaborcą, nierzadko z sukcesami. Dobrym tego przykładem było powstanie Fabryki Maszyn Rolniczych Hipolita Cegielskiego w Poznaniu czy też rozwijanie fabryk, banków i linii kolejowych na terenie zaboru rosyjskiego. Nawet w trudnych dla Polaków i polskośći czasach, gdy wydawało się, że moment odzyskania niepodległości może nie nadejść w dającej się przewidzieć perspektywie czasowej, rodacy nasi rozstawiali formalnie nieistniejącą ojczyznę, odnosząc spektakularne sukcesy na polu nauki i sztuki. To wówczas właśnie powstało wiele obrazów, pomników czy budowli, a także dzieł literackich (wiele z nich jest dziś podstawą kanonu lektur szkolnych), które świadczyły o tym, że Polaków nie udało się „zasymilować” i wymazać z ich pamięci chwalebnych kart z historii swego narodu.

Fundamentalne znaczenie w walce m.in. z germanizacją i rusyfikacją miało patriotyczne wychowanie odebrane w domu rodzinnym, o czym wspominali po latach praktycznie wszyscy Ojcowie Niepodległości. Trudne do przecenienia znaczenie dla podtrzymywania tożsamości narodowej miał również Kościół katolicki, co skutkowało tym, iż Roman Dmowski uznawał wartości katolickie za nierozzerwalnie związane z polskością i trzeba przyznać, że nie był tym odosobniony. Ważką rolę odegrały też kolejne nieudane niepodległościowe zrywy zbrojne. Wprawdzie ich inicjatorzy i przywódcy bywali krytykowani za brak realizmu politycznego i porywanie się na osiągnięcie niemożliwego celu, co skutkowało jedynie wielką liczbą ofiar i późniejszymi represjami, jednak nawet stłumione powstania niosły ze sobą powiew świeżego tchnienia wolności. Choć miały one tragiczne skutki, nie pozwalały zapomnieć Polakom o tym, że żyją oni w niewoli. Przechowywanie w rodzinach przekazach wspomnień o krewnych walczących o wolność i ponoszących najwyższą cenę, o czym świadczyły mogiły na polskiej ziemi i żałosny los wywiezionych na daleki Sybir, było równie ważne dla formowania się świadomości narodowej kolejnych pokoleń i ich nienawiści do zaborców, jak okazywana

przez tych ostatnich pogarda i poczucie wyższości wobec Polaków. Co ważne, Prusacy i Moskale prowadzili swą wojnę kulturową z ujarzmionym narodem nie tylko dążąc do eliminacji jego języka z przestrzeni publicznej i upośledzenia Polaków na płaszczyźnie społeczno-politycznej, a także gospodarczej, lecz również stawiając pomniki i budowle (w tym sakralne, jak m.in. Sobór św. Aleksandra Newskiego wzniesiony w Warszawie) mające zwiększać ich prestiż i nieustannie przypominać Polakom kto nimi włada.

Po krwawym tłumieniu kolejnych polskich insurekcji, poczynając od patriotycznego zrywu kierowanego przez Tadeusza Kościuszkę, to właśnie Berlin i Moskwa szczególnie dokręcały przysłowiową śrubę na kontrolowanych przez siebie ziemiach polskich. Forsowanie germanizacji i rusyfikacji przy jednoczesnym pozostawieniu możliwości robienia karier indywidualnych dla ludzi, którzy odcięli się od swych narodowych korzeni, przynosiło skutki. Jeśli Polacy mieli przetrwać jako naród, należało odłożyć skazaną na niepowodzenie walkę zbrojną do czasu aż ziści się wymarzony przez wielu scenariusz, w którym państwa ciemiężące Polaków staną do walki przeciwko sobie. To, że prędzej czy później musiało do tego dojść, było rzeczą pewną, biorąc pod uwagę fakt, iż interesy Berlina, Moskwy i Wiednia coraz bardziej się ze sobą wykluczały. Należało zatem robić wszystko, by do momentu wybuchu konfliktu utrzymać naród polski w jak najlepszej kondycji moralnej i ekonomicznej. Nie rezygnowano przy tym z wykorzystywania pojawiających się stopniowo możliwości rozwijania kadrowych organizacji o charakterze wojskowym, co realizowano w zaborze austriackim i co ostatecznie zaowocowało powstaniem Legionów Polskich Józefa Piłsudskiego.

Należy zauważyć, iż nie oczekiwano, że w następstwie wybuchu wojny w Europie uda się od razu odbudować silne i niepodległe państwo polskie. Przewidywano, że będzie to proces długofalowy, którego pierwszym ważnym etapem stanie się zjednoczenie wszystkich ziem polskich pod władzą jednego zaborcy, z perspektywą na uzyskanie szerokiej autonomii. W zależności od tego, którego z zaborców uznawano za większe zagrożenie, decydowano się na działania niepodległościowe w oparciu Rosję (Roman Dmowski) lub państwa centralne (Józef Piłsudski). Błędem jest przypisywanie niekiedy Ojcom Niepodległości opcji „proniemieckiej” lub „prorosyjskiej” – poprawne jest mówienie o opcji „antyniemieckiej” i „antyrosyjskiej”. Okresowe liczenie na współpracę z jednym z państw zaborczych nie było celem w samym w sobie, a jedynie środkiem prowadzącym do realizacji dużo ambitniejszych zamierzeń. Gdy tylko uznano, iż nie przyniesie ona zakładanych rezultatów, odstępowano od niej, o czym świadczyło udanie się przez rozczarowanego postawą Moskwy Dmowskiego do Paryża i założenie tam w 1917 r. Komitetu

Narodowego Polskiego, czy sprowokowanie przez Piłsudskiego w podobnym czasie kryzysu przysięgowego, gdy doszedł on do wniosku, że państwa centralne najprawdopodobniej przegrają wojnę.

Stopniowe zwracanie się w kierunku Ententy, a więc m.in. Francji i Wielkiej Brytanii, a w dalszej kolejności Stanów Zjednoczonych, okazało się skuteczne m.in. dzięki olbrzymiemu zaangażowaniu w promowanie spraw polskich przez Ignacego Jana Paderewskiego, który, jak już wspomniano, miał bezpośredni dostęp do zagranicznych decydentów, co niestrudzenie wykorzystywał i z czego korzystał Roman Dmowski. Dzięki temu w sprawie niepodległości Polski pozytywnie wypowiedział się m.in. prezydent Stanów Zjednoczonych, Thomas Woodrow Wilson. Polacy mogli również liczyć na wsparcie Francji. Brytyjczycy, choć cenili Paderewskiego, byli zainteresowani w utrzymaniu w Europie powojennej równowagi sił i sprzeciwiali się nadmiernemu w ich ocenie osłabianiu Niemiec kosztem Polski. Niemniej nawet niechętni Dmowskiemu (który wraz z Paderewskim reprezentował interesy polskie w trakcie rokowań pokojowych w Paryżu) dyplomaci znad Tamizy przyznawali, iż doskonale znał on języki obce i potrafił posługiwać się żelazną logiką. Zwrot ku Entencie wynikał nie tylko z jej sukcesów na frontach Wielkiej Wojny, lecz również z tego, że zaborcy skłonni byli zaoferować Polakom znacznie mniej, aniżeli ci oczekiwali. Nawet ciężka sytuacja na militarna i dążenia do zasilenia swych wyczerpujących się szybko rezerw ludzkich jak największą liczbą żołnierzy pochodzenia polskiego nie wymusiły zgody na ustępstwa większe, aniżeli utworzenie tworu politycznego złożonego z ziem zamieszkałych przez Polaków, odebranych w trakcie działań wojennych przeciwnikowi. Kolejne odezwy do Polaków, mające przyciągać ich na swoją stronę, nie obiecywały niczego więcej, jak tylko utworzenia kadłubowego państewka całkowicie uzależnionego do Rosji lub państw centralnych. Przykładowo słynny akt 5 listopada 1916 r. zawierał obietnicę powstania Królestwa Polskiego o niesprecyzowanych granicach pozostającego w „łączności z obu sprzymierzonymi mocarstwami” centralnymi. Nie przeszkodziło to Berlinowi w przystąpieniu do tworzenia tzw. Polskiej Siły Zbrojnej, dzięki czemu można było skierować większą liczbę żołnierzy państw centralnych do innych zadań. Niemniej nawet ograniczone koncesje, na które godziły się państwa centralne, były korzystne w tym sensie, iż poszerzały one zakres kompetencji Polaków i umożliwiały tworzenie pierwszych struktur administracyjnych i wojskowych, bez których szybka i relatywnie sprawna budowa fundamentów odrodzonego państwa i jego sił zbrojnych po 11 listopada nie byłaby możliwa. Niepodległość nie spadła Polakom z nieba, nie została im podarowana – została ona przez nich wywalczona, aczkolwiek nie tylko na polach bitew. Kluczowe było wszakże to, iż okazali się oni dobrze do niej przygotowani.

Naturalnie można spierać się o to, czy można było osiągnąć więcej; czy po 11 listopada lepsze rezultaty przyniosłoby konsekwentne realizowanie przez polskich mężów stanu polityki federacyjnej Józefa Piłsudskiego czy też inkorporacyjnych koncepcji Romana Dmowskiego. Niezależnie jednak od tego, jak również od faktu, iż II RP istniała relatywnie krótko, fakt odzyskania przez Polaków niepodległości po tak długim okresie pozostawania w niewoli i doświadczeniu tak zmasowanych i jak na ówczesne metody zaawansowanych socjotechnicznie metod wynaradawiania, było ich olbrzymim, historycznym sukcesem.

dr Przemysław Benken

Oddziałowe Biuro Badań Historycznych Instytutu
Pamięci Narodowej w Szczecinie

Prezentacja szkół i przedszkoli

III LO im. Mikołaja Kopernika

Wystawa, apel, uroczystości lokalne

11 listopada 1918 roku to jedna z najważniejszych dat w historii polskiej państwowości. Powagę Święta Niepodległości doskonale rozumieją uczniowie III Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika, dlatego wraz z nauczycielami świętują je niezwykle uroczysto.

W atmosferę obchodów wprowadziła nas wystawa zorganizowana na początku listopada pod opieką pani Marzeny Sikory. Dzięki tej ekspozycji każdy miał szansę na pogłębienie swojej wiedzy na temat wydarzeń i postaci, które wywarły istotny wpływ na kształtowanie się II Rzeczypospolitej.

Kolejnym ważnym dniem był 10 listopada, kiedy to odbył się uroczysty apel upamiętniający 105. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Był on również niezwykle istotny dla uczniów klas pierwszych, ponieważ właśnie wtedy złożyli uroczyste ślubowanie przed panem dyrektorem – Konradem Jerominem i całą społecznością szkolną.

W części artystycznej uczniowie przypomnieli, jak trudna i ofiarna była droga Polski do wolności i jak ważną rolę odegrał marszałek Józef Piłsudski. Pamiętając o jego dokonaniach uczniowie przy akompaniamencie gitar (Jakub Grabarek i Liwia Wasilec) wykonali „Marsz pierwszej brygady” – ulubioną pieśń patriotyczną marszałka. Duże wrażenie na publiczności zrobił występ uczniów i uczennic, którzy ubrani w barwy narodowe zatańczyli poloneza do muzyki Wojciecha Kilara z filmu „Pan Tadeusz”. Był to moment, w którym przypomniano, iż właśnie tego dnia, podczas święta niepodległości, towarzyszą nam barwy narodowe, a nasz strój powinna zdobić biało – czerwona kokarda.

W trakcie tej uroczystości wiele refleksji i wzruszeń przywołały utwory wykonane przez utalentowanych uczniów naszej szkoły – piosenkę „Rozkwitały pąki białych róż” wykonały Julia Sternik (śpiew) i Marcelina Gazdowska (wolonczela); pieśni „Wojenko, wojenko” posłuchaliśmy dzięki Oliwii Sobczyk (klarnet), której towarzyszył chór; natomiast Anna Wilga recytowała wiersz

Antoniego Słonimskiego „Ojczyzna”.

Uroczystość zakończył niezwykle poruszający solowy występ Leny Sikory, która zaśpiewała utwór Krzysztofa Kamila Baczyńskiego „Znów wędrujemy”.

W to szkolne wydarzenie przygotowane pod opieką nauczycielek – pani Agnieszki Golańskiej i pani Weroniki Grainer – zaangażowanych było wielu uczniów, którzy przygotowali piękne dekoracje, a także zadbaliby o nagłośnienie. Pomimo iż 11 listopada w tym roku przypadał w sobotę, to ponad dwudziestu uczniów naszego liceum na czele z panią wicedyrektor – Jolantą Lemieszek, uczestniczyło w osiedlowych obchodach odzyskania przez Polskę niepodległości w Szczecinie Zdrojach. Nasza szkoła wystawiła poczet flagowy oraz poczet sztandarowy. Po raz pierwszy zaprezentowaliśmy nowy drzewiec sztandaru oraz czapki, które uszyto na wzór przedwojennych czapek gimnazjalnych. Uroczystości religijno-patriotyczne rozpoczęto Mszą Świętą za Ojczyznę godzinie 10:00 w kościele pw. Św. Ducha w Zdrojach. Po mszy mieszkańcy oraz poczty sztandarowe sformowały kolumnę, która dotarła do pomnika przy Rondzie Ułanów Podolskich, gdzie odbyły się dalsze uroczystości z udziałem wojska. Częścią programu było uhonorowanie córki Ułana Podolskiego albumem pt. „12 Pułk Ułanów Podolskich w ikonografii, mapach i dokumentach (1917) 1919–1947”, którego współautorem jest nasz nauczyciel historii pan Piotr Kaźmierski. Wśród zgromadzonych nie zabrakło rodziców naszych uczniów.

Agnieszka Golańska

Obchody Narodowego Święta Niepodległości w SP Nr 5 im. Henryka Sienkiewicza

Jednym z najbardziej charakterystycznych symboli naszej niezależności jest godło państwowe. Tradycyjnie jest ono przedstawiane w formie herbów, które zdobią publiczne budynki czy oficjalne dokumenty. Dzięki drukarce 3D możemy jednak pójść o krok dalej i stworzyć trójwymiarową wersję naszego godła. Pracownia druku 3D w Szkole Podstawowej nr 5 miała również swój udział w uroczystości. Wydrukowane za pomocą drukarki 3D godło, było elementem dekoracji obchodów Święta Niepodległości.

Konkurs poetycki pt. „Życzenia dla Polski” w Szkole Podstawowej nr 5 im. Henryka Sienkiewicza w Szczecinie

Przedmiotem konkursu było napisanie życzeń dla Polski z okazji zbliżającej się rocznicy Odzyskania Niepodległości. Uroczyste wręczenie nagród odbyło się 10.11.2023 r. podczas apelu organizowanego z okazji Święta Niepodległości.

Na zdjęciu (od lewej): Liwia Zakrzewska- kl.5a, Dyrektor Szkoły p. Agnieszka Ruks, Vladyslava Vareniuk- kl.8b

Święto Niepodległości w grupie 01 i 02 przedszkola przy Szkole Podstawowej nr 5 im. Henryka Sienkiewicza w Szczecinie

Dzieci z grupy 01 i 02 włączyły się do akcji Ministra Edukacji i Nauki „Szkoła do hymnu”. 10 listopada o godz. 11.11 uczniowie klas zerowych zaśpiewali wspólnie „Mazurka Dąbrowskiego”, aby godnie uczcić kolejną rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę.

Wirtualny Festiwal „Iskry Niepodległej” w Szkole Podstawowej nr 5 im. Henryka Sienkiewicza w Szczecinie

Dziesiątego listopada, uczniowie klasy 6a przystąpili do wirtualnego festiwalu „Iskry Niepodległej” organizowanego w ramach obchodów Narodowego Święta Niepodległości. Tego dnia w sali komputerowej, pod okiem Pana Pawła Gałęckiego, czteroosobowa grupa uczniów rozwiązywała poszczególne zadania. Festiwal okazał się wspaniałą okazją do wspólnej zabawy, pracy twórczej, ćwiczenia umiejętności szybkiego wyszukiwania, weryfikowania i przetwarzania informacji, ale także rozwijania kompetencji działania w grupie. Młodzież zmagła się z zadaniami o zróżnicowanym poziomie trudności. Trzeba było znaleźć powiązania między postaciami historycznymi, stworzyć tablicę inspiracji do wybranego dzieła sztuki, wyszukiwać istotnych informacji w tekstach. Zespół rzetelnie wykonywał zadania mieszcząc się w wyznaczonym czasie przeznaczonym na ich wykonanie.

Klaudia Tylus

SP Nr 13 – Śpiewanie dla NIEPODLEGŁEJ

Tradycją naszej szkoły stało się organizowanie Dnia Biało-Czerwonego, którego zwieńczeniem jest wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych upamiętniających odzyskanie przez Polskę niepodległości.

W tym roku klasy piąte zaprosiły dyrekcję, grono pedagogiczne i uczniów na szkolną akademię, ale w nieco innym stylu.

Występujący przypinali do tablicy hasła kojarzące się z patriotyzmem. To pozwoliło oglądającym przypomnieć sobie trudną drogę Polski do wolności. Pojawiły się więc: „rozbiory”, „powstanie styczniowe”, „I wojna światowa” czy oczywiście „1918”, ale też „poświęcenie” i „przywiązanie”. Napisy te utworzyły biało-czerwoną flagę. Krótkie „wstawki” historyczne młodzież przeplatała muzycznymi interpretacjami ważnych wydarzeń z dziejów Polski. O godzinie 11.11 zaśpiewaliśmy „Mazurka Dąbrowskiego”. Usłyszeliśmy również „Rotę”, „Sygnał”, „Rozkwitały pąki białych róż” czy „Legiony”.

Na koniec o przywiązaniu do kraju przypomniały współczesne piosenki: „Może to przeznaczenie” Andrzeja Rosiewicza i radosne wyznanie w utworze „Kocham Cię, Polsko!”.

Podniosły, a zarazem radosny nastrój uświetniły proste i symboliczne dekoracje: duży brzozy krzyż przepleciony państwową flagą.

Polska odrodziła się a z Nią wartości, które przekazujemy młodym Polakom od 105 lat.

Daria Durzyńska

SP NR 46 tanecznym krokiem ku niepodległości

Ojczyzna to nie tylko kraj, gdzie się urodziliśmy i mieszkamy, to także miejsce, gdzie są nasze korzenie, skąd czerpiemy to, co najlepsze, co daje nam siłę, by móc rozwinąć skrzydła. Dbamy o prawidłowy rozwój naszych uczniów, więc dokładamy wszelkich starań, aby pobudzić, ukształtować, wzmocnić ich związek z szeroko pojętym patriotyzmem na co dzień. Jest jednak w roku taki czas, gdy o Polsce mówi się, myśli, pisze więcej niż zwykle – listopadowe Święto Niepodległości.

Od wielu lat w Szkole Podstawowej Nr 46 dni poprzedzające 11 listopada wypełniamy działaniami, których kulminacją jest uroczysta akademie pt. „Dla Niepodległej”. Działania te przybierają różne formy, ale zawsze staramy się, aby były to przedsięwzięcia ciekawe, oryginalne, angażujące wszystkich uczniów.

W bieżącym roku szkolnym wstępem do obchodów Dnia Niepodległości były akcje i konkursy wymagające od dzieci i młodzieży kreatywności, zdolności plastycznych, umiejętności gromadzenia i przetwarzania informacji. Pierwszy wystartował konkurs „Najpiękniejszy kotylion patriotyczny wykonany własnoręcznie”, na który wpłynęło aż 90 białoczerwonych prac wykonanych różnymi technikami – od papieroplastyki po szydełkowanie – świadczących nie tylko o plastycznych talentach autorów, ale i znajomości form konstruowania tej niezwyklej ozdoby.

Kolejny etap stanowiło przygotowanie plakatów patriotycznych pod hasłem „Czym dla mnie jest Polska?” przez uczniów klas 4-8. Tu młodzi ludzie mogli popisać się świeżym spojrzeniem i oryginalnym plastycznym komentarzem na temat kraju, który w ich głowach i sercach zajmuje szczególne miejsce. Dzieła zostały wystawione na szkolnych korytarzach i salach lekcyjnych, tworząc świąteczny, patriotyczny nastój. Plakatom towarzyszyły prace plastyczne pierwszo-, drugo- i trzecioklasistów, gazetki tematyczne oraz infografiki w ciekawy sposób prezentujące wydarzenia historyczne, które doprowadziły do odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 roku, oraz sylwetki Polaków, którzy się do tego przyczynili.

Dla miłośników tańca przygotowaliśmy nie lada gratkę: chętni mogli nauczyć się dwóch polskich tańców – młodzi krakowiaka, starsi poloneza.

10 listopada kolejny raz wzięliśmy udział w ogólnopolskiej akcji „Skoła do hymnu” i o godzinie 11.11 wszyscy – uczniowie, nauczyciele i inni pracownicy

szoły – odśpiewaliśmy cztery zwrotki „Mazurka Dąbrowskiego” przy akompaniamencie skrzypiec.

13 listopada nastąpił punkt kulminacyjny tegorocznych obchodów – uroczysta akademia, która w dwóch turach zgromadziła w sali gimnastycznej całą szkolną społeczność, której przedstawiciele prezentowali się bardzo elegancko w strojach przyozdobionych kotylionami w barwach narodowych. Program obejmował garść faktów sprzed ponad stu lat oraz brawurowy występ drugoklasistów, którzy wykonali kilka pieśni patriotycznych – tych starszych i tych całkiem nowych.

Organizacja, koordynacja i aktywny udział w działaniach podjętych w czasie listopadowych dni, które prowadzą cały nasz kraj do daty w naszej historii szczególnej – 11 Listopada – dała nam wszystkim, małym i dużym, poczucie przynależności do wspólnoty, którą łączy tak wiele, choć składa się z jednostek. Udało się podkreślić wagę tych wartości, które łączy słowo POLSKA.

Elżbieta Buczkowska i Bogna Berestecka

SP Nr 68 im.12 Pułku Ułanów Podolskich **Uroczystości w szkole i... kiermasz charytatywny**

Poznawanie historii własnego państwa jest potrzebą i obowiązkiem każdego człowieka. Dzisiaj z dumą mówimy, że mieszkamy w Polsce, jesteśmy Polakami i mówimy po polsku. Projekt edukacyjny „Dla Niepodległej”, który jest realizowany w Szkole Podstawowej Nr 68 im.12 Pułku Ułanów Podolskich w roku szkolnym 2023/2024 niech będzie hołdem pamięci dla tych wszystkich bohaterów, dzięki którym mamy dziś wolną i niepodległą Polskę.

Pierwsza część projektu poświęcona została 105 rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości i obejmowała następujące działania:

- wystawę prac plastycznych pt.: „Moja Niepodległa...”. Prace wykonali uczniowie klasy 2a pod kierunkiem Pani mgr Marzeny Misiorek.
- Życzenia dla Polski – akcja realizowana w grupach 0a i 0c- dzieci wspólnie z rodzicami redagowali życzenia dla Polski, następnie zapisywali je na biało – czerwonych liściach, które zawisły na „Drzewie Niepodległości”
- Zajęcia edukacyjne „Co to jest Niepodległość?” inspirowane piosenką o takim samym tytule. Zajęcia przeprowadzone były w formie zabawy edukacyjnej. Dzieci wcieliły się w role państw biorących udział w rozbiorach. Porównywały mapę Polski sprzed rozbiorów z obecną. Następnie układały cyfry od 1 do 123, aby zobaczyć jak długo Polska była pod zaborami. Poznały również postać Marszałka Józefa Piłsudskiego i dowiedziały się kilku ciekawostek z jego życia.
- Finałem był wieczorek poetycko-muzyczny „Dla Niepodległej”. Uroczystość została zorganizowana przy współpracy rodziców dzieci z grup przedszkolnych 0a i 0c. Podczas koncertu zaprezentowane zostały pieśni w wykonaniu dzieci oraz wiersze patriotyczne w interpretacji rodziców. Zaproszeni goście mogli usłyszeć takie utwory muzyczne jak: „Ojczyzna” Marka Grechuty, „Rozkwitały pąki białych róż”, „O mój rozmarynie”, „Przybyli ułani”, „Od morza aż do Tatr”, „Piechota”, „To jest mój kraj, to moja Polska” czy „Co to jest niepodległość” oraz wiersze: Jana Szczepkowskiego „Opowiedz nam Ojczyzno”, Wandy Chotomskiej „Twój dom”, Tadeusza Kubiaka „Tu wszędzie Polska”, Ludwika Wiszniewskiego „11 Listopada”, Ignacego Krasickiego „Hymn do miłości Ojczyzny”, obejrzeni również „Taniec kwiatów” do muzyki z filmu „Polskie drogi” .

Wśród zaproszonych gości byli: Były Dowódca 12 Batalionu Dowodzenia Ułanów Podolskich ppłk Andrzej Wojciechowski, Prezes Koła Żołnierzy 12 Pułku Ułanów Podolskich ppłk Ryszard Wietrzykowski oraz członkowie Koła 12 PUP: Cezary Jankowski, Piotr Kazimierski, mł. chor. Dariusz Krakowiak, Karolina

Kowalczyk oraz licznie przybyli rodzice, dziadkowie, rodzeństwo naszych przedszkolaków i przyjaciele szkoły.

Patronat nad uroczystością objęło Koło Żołnierzy 12 Pułku Ułanów Podolskich.

organizatorzy: **mgr Magdalena Borejszo i mgr Magdalena Kucharczyk**

Wszystko dla naszych kombatantów

Najlepszym sposobem na świętowanie Narodowego Święta Niepodległości było wzięcie udziału w XIV Wielkim Kiermaszu Charytatywnym, który odbył się w Szczecinie przy ulicy Sambora 4. Tak zrobili uczniowie naszej szkoły. Szymon, Wojtek, Julia, Zuzia, Viktoria oraz Pani Maja i Pani Karolina podczas kiermaszu zbierali środki na rzecz podopiecznych Stowarzyszenia "Paczka dla Bohatera" – Kombatantów oraz Weteranów II wojny światowej i podziemia niepodległościowego.

"Walczyli dla Nas, Zawalczmy dla Nich"

Estera Rutowicz-Dura

SP Nr 1 Police Dzieci tworzyły Godło

Z okazji 105 rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości dzieci ze świetlicy ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Policach aktywnie upamiętniły to wydarzenie niemalże przez trzy tygodnie. Dzięki kreatywności i zaangażowaniu dzieci –poza udziałem w szkolnym apelu i wspólnym odśpiewaniu pieśni patriotycznych – wykonały wiele prac plastyczno – technicznych. Używając matematyki (a dokładniej kodowania) w sali powstały piękne godła naszego kraju. Uczniowie klas pierwszych tworzyli patriotyczne orły, używając farb i swoich dłoni. Dzięki filmom edukacyjnym zgłębiony został temat okoliczności powstania hymnu narodowego. Wszyscy wspólnie wykonaliśmy kotyliony na szkolny apel oraz biało-czerwone flagi. Takie działania miały wymiar nie tylko patriotyczny, ale doskonaliły umiejętności manualne oraz współpracę w grupie. Zdobytą wiedzę dzieci wykorzystały biorąc udział w quizie dotyczącym wiedzy o Polsce. W naszej pracy opiekuńczo – wychowawczej staramy się nieustannie uwrażliwiać dzieci na otaczający nas świat, a szczególną uwagę poświęcamy działalności patriotycznej. Dzieci edukacji wczesnoszkolnej mają bardzo dobrze opanowane zagadnienia związane z symbolami narodowymi oraz podstawowymi wydarzeniami historycznymi z czego jesteśmy dumni. Podejmowane działania zawsze mają charakter zabawy, ponieważ naszym mottem jest hasło „z uśmiechem po wiedzę” .

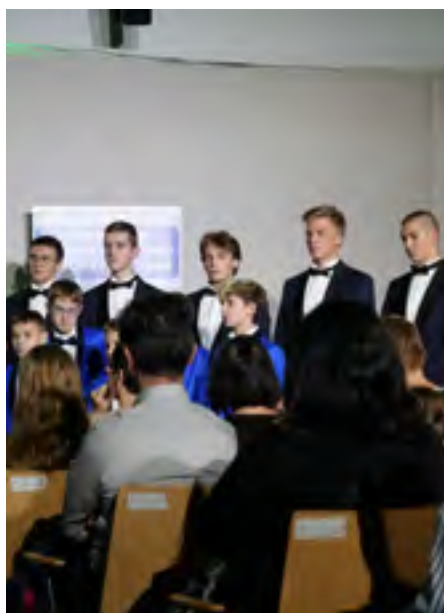
Joanna Najberek

Ognisko inicjuje

Z inicjatywy Ogniska Pracy Pozaszkolnej Szczecińskiego Chóru Chłopięcego "Słowiki" 9.11 br. odbył się Koncert Chóralny „Pamięci Małych Bohaterów Walczących o Niepodległość Ojczyzny”. Koncert został objęty patronatem przez Wojewodę Zachodniopomorskiego oraz Prezydenta Szczecina Piotra Krzystka. Patronat medialny objęły Radio Szczecin i szczecinskie24.pl. W koncercie udział wzięli: Szczeciński Chór Chłopięcy „Słowiki” pod dykcją Kamila Szalaty, Chór „Belcanto” Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I st. im. prof. M. Jasińskiego w Szczecinie pod dykcją Katarzyny Ganczarskiej oraz Chór Dziewczęcy „Polka pod dykcją Magdaleny Handke. W wydarzeniu wzięło udział blisko 250 osób.

Kamil Szalata
dyrektor

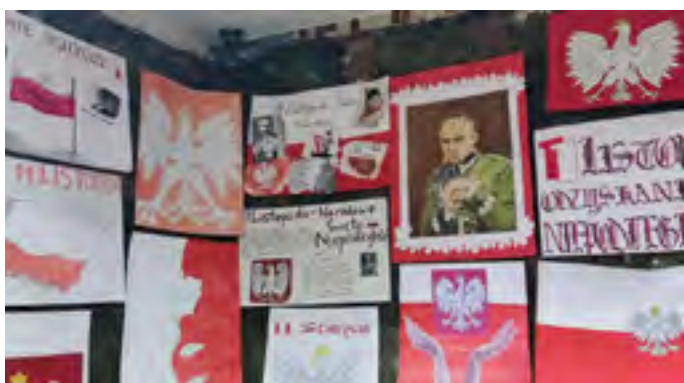

Bursa Szkolna i Integracyjna w Szczecinie

Tak świętowaliśmy

Zdjęcia ukazują jak młodzież BS I Nr 5 w Szczecinie celebrowała wraz z opiekunami obchody 105. rocznicy uzyskania przez Polskę niepodległości.

Marcelina Adamska – nauczyciel ZSRZ

Oddziały Przedszkolne przy Szkole Podstawowej Nr 68 im. 12 Pułku Ułanów Podolskich

My, mali Polacy

9 listopada w grupie Żabki (4- i 5- latki) odbyła się pierwsza uroczystość patriotyczna związana z obchodami Święta Niepodległości. Stanowiła ona bardzo ważny element rozbudzania świadomości narodowej u dzieci już od najmłodszych lat oraz poczucia przynależności do swojego kraju. Tego dnia dzieci recytowały wiersze, śpiewały pieśni o charakterze patriotycznym oraz dumnie odśpiewały hymn państwowy. Był to bardzo wyjątkowy dzień dla przedszkolaków, przygotowany przez wychowawcę Panią Emilię Lewandowską.

10 listopada w przedszkolu odbył się uroczysty apel z okazji 105. rocznicy Odzyskania Niepodległości przez Polskę. Był to wyraz szacunku złożony przez przedszkolaki dla minionych pokoleń walczących o wolną Ojczyznę. W tym dniu cała społeczność przedszkolna spotkała się w jednym miejscu, aby uroczyście świętować ten wyjątkowy dla Polaków dzień. Tego dnia wypadł też Dzień Stroju Ludowego, więc wszyscy wyglądali bardzo odświętnie i wyjątkowo. Podczas apelu zaprezentowano montaż słowno-muzyczny, który obejmował treści historyczne, pieśni i wiersze o tematyce patriotycznej. Dzieci w bardzo ciekawy i bliski im sercom, dziecięcy sposób przedstawiły losy naszej ojczyzny, a na koniec wspólnie, dumnie odśpiewano Mazurka Dąbrowskiego. Zachwyty i zdziwienie przedszkolaków wywołała dalsza część uroczystości – świętowanie „Dnia Małego Polaka”.

Dzieci wyruszyły w muzyczną podróż po Polsce. Połączenie śpiewu, gier i zabaw tradycyjnych wprowadziło dzieci w radosny nastrój. Barwne postacie przedstawiające Smoka Wawelskiego spotkanego w Krakowie czy Sylwetka Syrenki Warszawskiej ozdobionej przez dzieci oraz inne ciekawe rekwizyty pozwoliły naszej wyobraźni cieszyć się tą magiczną podróżą. Zwieńczeniem uroczystego świętowania było stworzenie przez całą społeczność przedszkolną wspólnej flagi, która nas Polaków łączy.

Głównym celem uroczystości było kształtowanie miłości i przywiązania do kraju ojczystego. Narodowe Święto Niepodległości stało się radosnym dniem i na pewno zapadnie w pamięci Naszych „Małych Polaków” i „Co to jest Niepodległość?” teraz wiedzą na pewno.

Całość przygotowały Panie Nina Mucha oraz Alicja Kmiec.

autor tekstu : Nina Mucha

PP Nr 1 Radosne święto w „Radosnym”

11 listopada to dla wszystkich Polaków dzień szczególny, dzień, w którym obchodzimy odzyskanie niepodległości. W przedszkolach również panuje radosna atmosfera tego święta, a dzieci wraz z wychowawcami uczestniczą w różnorodnych aktywnościach kształtujących ich patriotyczną postawę.

W naszym przedszkolu przygotowania do obchodów 11 listopada zaczynają się kilka dni wcześniej. Nauczyciele starają się wprowadzić dzieci w atmosferę historyczną, opowiadając im o bohaterach walk o niepodległość oraz znaczeniu tego wyjątkowego dnia. W tegorocznym obchodzie szczególne miejsce zajmuje patronat Mikołaja Kopernika, wielkiego polskiego uczonego, astronoma i matematyka, który swoimi odkryciami zmienił oblicze nauki.

10 listopada dzieci spotkały się, aby wspólnie uczcić ten wyjątkowy dzień

w dziejach Polski. Jednym z najważniejszych elementów obchodów było śpiewanie patriotycznych piosenek. Przedszkolaki dumnie odśpiewały hymn narodowy i inne utwory, które opowiadają o historii naszego kraju. Taniec również pełnił istotną rolę w obchodach. Tańce związane z narodowymi symbolami, takimi jak biało-czerwona flaga doskonale wprowadzają maluchy w atmosferę uroczystości. Podczas obchodów dzieci miały okazję bliżej poznać symbole narodowe. Nauczycielki opowiedziały o historii i znaczeniu polskiej flagi, godła, hymnu wykorzystując przy tym narzędzia multimedialne. W tym roku szczególną rolę odgrywał patronat Mikołaja Kopernika. Dzieci zdobyły wiedzę o życiu i dokonaniach tego wybitnego Polaka, który nie tylko przyczynił się do rozwoju nauki, ale również był symbolem niepodległego

ducha. Zajęcia związane z Kopernikiem obejmowały zabawy edukacyjne i opowieści o tym, jak Kopernik zmienił światowy obraz wszechświata. Całe święto skupiało się na budowaniu poczucia dumy z bycia Polakiem. Dzieci uczyły się szacunku do historii swojego kraju, do bohaterów, którzy walczyli o niepodległość, oraz do wartości, jakie niesie ze sobą wolność. Obchody 11 listopada w przedszkolu to nie tylko edukacja, ale przede wszystkim radość z bycia razem, śpiewu, tańca i wspólnego odkrywania piękna polskiej historii. Pod patronatem Mikołaja Kopernika, maluchy rozwijały swoją wiedzę. To niezapomniane przeżycie, które kształtuje młode pokolenie i wpa-ja miłość do ojczyzny już od najmłodszych lat.

Anna Śremska

Przedszkole Publiczne Nr 1 „Radosne”

PP Nr 5

11 Listopada oczami przedszkolaków z „Magnolii”

Nasze przedszkole od wielu lat propaguje wszelkie działania patriotyczne. W tym roku szkolnym zaangażowaliśmy się w wiele działań zarówno na terenie placówki, jak i w środowisku lokalnym.

Dzieci z grupy „Promyczki” jako reprezentanci placówki przygotowały program artystyczny z okazji Święta Niepodległości, wykonały wraz z paniami gazetkę patriotyczną, wzięły udział w akcji „Szkoła do Hymnu” oraz zorganizowały konkurs plastyczny „Moja mała ojczyzna” dla całego przedszkola.

Wszystkie dzieci były równie zaangażowane w realizację działań o charakterze patriotycznym. Na grupach przeprowadzone zostały zajęcia i zabawy dostosowane do wieku i możliwości naszych wychowanków. Nasi podopieczni poznali wygląd symboli narodowych, kodowali, programowali z użyciem ozobotów, układali sekwencje, puzzle obrazkowe i wykonywali szereg zadań w oparciu o legendę Powstania Państwa Polskiego. Najmłodszy z zapałem i należywym szacunkiem uczyli się słów naszego Hymnu, który potem wspólnie odśpiewali podczas mini Akademii.

Wszystkie z podjętych działań połączyliśmy z zadaniem z projektu wewnątrzprzedszkolnego „Uniwersytet Potwornie Przedszkolny” – „Mały Polak – Wielkie Serce”, dzięki temu nasi potworni przyjaciele – maskotki projektu, również nauczyły się jak być prawdziwymi Polakami.

Zwieńczeniem minionych wydarzeń była wizyta w Domu Kombatanta przy ulicy Kruczej, podczas której Promyczki zaprezentowały swoje umiejętności artystyczne o tematyce patriotycznej, uwrażliwiając się przy tym na starszych i potrzebujących. To była prawdziwa lekcja patriotyzmu.

Elżbieta Krupa

PP Nr 13

Jesteśmy dumnymi patriotami

105. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości była uroczym celebrowana przez przedszkolaki z Przedszkola Publicznego Nr 13 w Szczecinie. W piątek 10 listopada wszystkie grupy przedszkolne spotkały się, by o godzinie 11.11 wspólnie zaśpiewać hymn narodowy w ramach akcji „Niepodległa do Hymnu”. Każdy przedszkolak był w tym dniu dumnym małym patriotą dzierżąc na piersi kotylion w biało – czerwonych barwach.

Swój udział w obchodach Święta Niepodległości miały także dzieci 6-letnie, które pod kierunkiem swoich nauczycielek – p. Marty Szypulskiej, Anny Rębisz, Doroty Ignaczak oraz Heleny Fastowskiej, przygotowały bogaty program artystyczny. Dumnie zaprezentowały go 14 listopada przed przedszkolną społecznością. Zabrzmiały tradycyjne pieśni takie jak: „Rozkwitały pąki białych róż” czy „Legiony”, ale także piosenki z dziecięcego repertuaru „Polska to mój dom” i „11 listopada”. Występ był urozmaicony pokazem multimedialnym, który wprowadził publiczność w klimat utworów patriotycznych. Młodsze przedszkolaki z zaangażowaniem oglądały przygotowane układy taneczne i słuchały pieśni patriotycznych. Podczas występu dzieci wykorzystywały atrybuty w barwach narodowych, prezentowały godną postawę podczas śpiewania hymnu oraz krzewiły wartości patriotyczne.

Autor: Marta Szypulska

Nauczyciel wychowania przedszkolnego, pedagog specjalny

PP Nr 27 „Żagielek” Mały Polak – wielkie serce

Nasze przedszkole od lat wdraża wśród dzieci i rodziców działania związane z patriotyzmem. Doskonałą okazją do podjęcia nowych wyzwań była 105. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości.

Przygotowania do obchodów Święta rozpoczęliśmy od udekorowania sal i innych pomieszczeń przedszkola. Powiesiliśmy biało-czerwone dekoracje, wykonaliśmy kokardy narodowe, a 10.11. uczestniczyliśmy w przedszkolnej uroczystości, podczas której wspólnie zaśpiewaliśmy Hymn Państwowy, obejrzelśmy teatrzyk „Niepodległa”, który bardzo zainteresował wszystkie dzieci. Urządziliśmy również dla wszystkich śpiewanie pieśni patriotycznych. Tego samego dnia dwie grupy dzieci uczestniczyły w obchodach Święta Odzyskania Niepodległości, organizowanych przez Urząd Marszałkowski w Szczecinie. Na zaproszenie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego – pana Olgierda Geblewicza, dzieci miały okazję do uczestniczenia w zabawach i zajęciach warsztatowych, gdzie tworzyły kotyliony i biało-czerwone wiatraczki. Dodatkowo podczas licznych quizów dzieci mogły sprawdzić swoją wiedzę o Polsce oraz zaprezentowały swoje umiejętności w układaniu puzzli o tematyce patriotycznej.

11.11. wspólnie z Rodzicami i Bliskimi „Żagielka” uczestniczyliśmy w uroczystości „Niepodległość na Maszt” odbywającej się w Starej Rzeźni. Wysłuchaliśmy koncertu Chóru Politechniki Morskiej, sami także stworzyliśmy na scenie patriotyczne widowisko – śpiewaliśmy, tańczyliśmy oraz recytowaliśmy wiersz z elementami języka migowego. W naszym repertuarze znalazły się tradycyjne i współczesne pieśni i wiersze a wszystko to w feerii barw biało-czerwonych.

17.11. pięcioosobowa reprezentacja przedszkola uczestniczyła w Międzyprzedszkolnym Konkursie Pieśni Patriotycznej „Mały Polak – Wielkie Serce”, którego patronem był Zachodniopomorski Kurator Oświaty – pani Katarzyna Koszewska. Nasze przedszkolaki zaprezentowały „Pieśń Powstańców 1863 r” z elementami języka migowego. Ich starania zostały docenione i zajęły 2 miejsce. Zaangażowanie przedszkolaków w wielośrodowiskowe obchody 105 rocznicy odzyskania niepodległości pozwoliły Nam – Nauczycielom uświadomić naszym wychowankom, jak wielkim znaczeniem w codziennym życiu jest szacunek do ojczyzny. Jesteśmy dumni z postawy Rodziców, z którymi wspólnie zaszczepiamy w ich dzieciach postawę miłości oraz poczucia dumy z tego, że jesteśmy Polakami.

Anna Kamińska, Marta Zaborowska

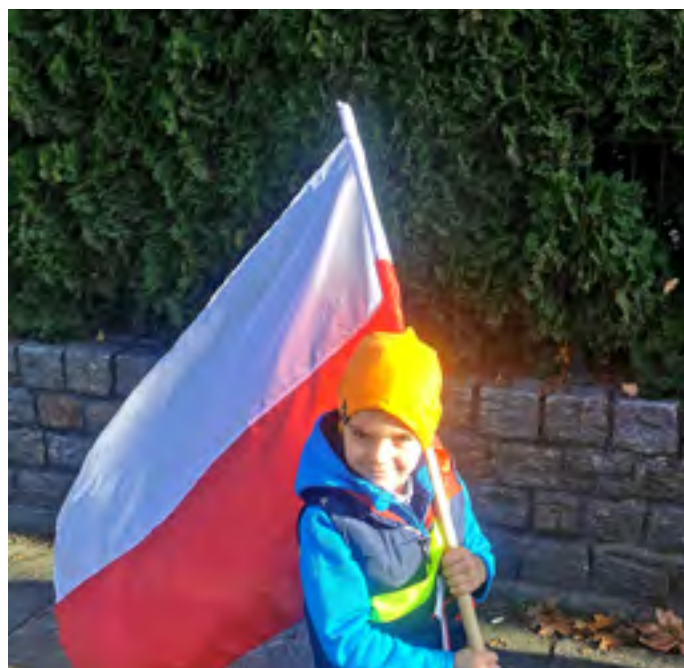
PP Nr 31 „Żaczek” Razem dla Niepodległej

Jestem nauczycielem w Przedszkolu Publicznym Nr 31 w Szczecinie i od wielu lat zajmuję się kształtowaniem postaw patriotycznych u dzieci. Uważam, że już od najmłodszych lat należy rozpoczynać wychowanie w duchu wartości: szacunku, przywiązania do tradycji, obyczajów, miłości do miasta, regionu tzw. „małej Ojczyzny”, kochać i szanować swój kraj rodzinny, pamiętać o historii i ważnych datach na jej kartach, celebrować rocznice i być dumnym z biało-czerwonych barw. Dlatego też, między innymi, co roku, w naszym przedszkolu, podejmujemy wiele akcji patriotycznych. Bierzymy udział w plastycznych konkursach związanych z dniem Niepodległości na terenie Szczecina jak i w kraju.

Od 2018 roku włączamy się do akcji „Niepodległa do Hymnu”. Bierzymy udział w kolejnych edycjach akcji Ministerstwa Edukacji i Nauki „Szkoła do Hymnu”. O symbolicznej godzinie 11.11, 10 listopada wszystkie dzieci z przedszkola, nauczyciele, pracownicy i zaproszeni goście, śpiewają cztery zwrotki „Mazurka Dąbrowskiego”. Po uroczystym apelu wypełnionym piosenkami i wierszami patriotycznymi, wychodzimy w „Marszu dla Niepodległej” ulicami centrum miasta, pod pomnik marszałka Józefa Piłsudskiego, aby tam, na znak pamięci, zapalić znicze i złożyć białe i czerwone kwiaty. Zawsze robimy kotyliony, flagi, które dzieci z dumą zabierają do domu aby móc je wykorzystać w Dniu Święta Narodowego, 11 listopada – świętując ten dzień razem z rodzicami i rodzeństwem.

**mgr Małgorzata Radolińska, nauczyciel Przedszkola Publicznego Nr 31
„Żaczek”**

PP Nr 32

Przedkolaki pamiętają, całą Polskę pozdrawiają

„Jest takie miejsce na mapie świata- Polska! To moje miejsce, tutaj mocniej bije mi serce!”

Jestem nauczycielem wychowania przedszkolnego. Pracuję w Przedszkolu Publicznym Nr 32 w Szczecinie. W tym roku prowadzę grupę maluszków – dzieci 3- i 4- letnich, które po raz pierwszy wzięły udział w obchodach Narodowego Święta Niepodległości. Dołączyły tym samym do pozostałych przedszkolaków, które co roku hucznie świętują ten wyjątkowy dla każdej Polki i Polaka czas.

Najmłodsze dzieci poznały nasze symbole narodowe: flagę, godło i hymn. Wykonały także pracę plastyczną, którą dumnie zaprezentowaliśmy na tablicy w szatni. Dzieci wylepiły flagę Polski za pomocą białej i czerwonej bibuły. Należy zaznaczyć, iż nasze przedszkole bardzo poważnie podchodzi do pielęgnowania patriotyzmu. Starszaki wysłuchały wiersza pt. „Katechizm polskiego dziecka” W. Betzy. Zapoznaly się także z wydarzeniami historycznymi z dnia 11 listopada 1918 r. oraz z postacią Marszałka Józefa Piłsudskiego. Przypomniały sobie znaczenie symboli narodowych. Wspólnie ze swoją wychowawczynią wykonały prace plastyczne przedstawiające godło jako symbol narodowy.

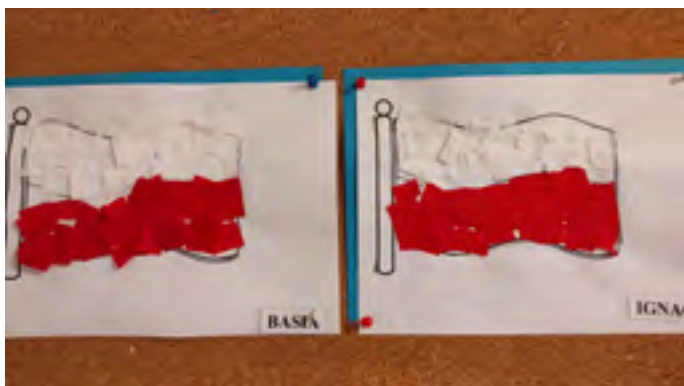
10 listopada bieżącego roku w naszym przedszkolu odbyła się uroczysta akademia upamiętniająca 105 rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Z tej okazji dzieci oraz wszyscy pracownicy naszego przedszkola zebrali się, aby wziąć udział w programie artystycznym przygotowanym przez każdą grupę. Wspólnie odśpiewano hymn państwowy pt. „Mazurek Dąbrowskiego”, pamiętając przy tym o zachowaniu należytej postawy. Na uwagę zasługuje fakt, że wspólnie z polskimi dziećmi, świętowały także dzieci narodowości ukraińskiej. Wszystkie odświętnie ubrane, traktujące z szacunkiem i godnością naszą historię.

Grupa maluszków wyrecytowała wiersz pt. „11 listopada to ważna data”:

*Już przed laty okrzyknięto
W listopadzie ważne święto
11- sty dzień miesiąca
Niesie z sobą mnóstwo słońca
Bo to bardzo ważna data
I dla Polski i dla świata.
Przedkolaki pamiętają
Całą Polskę pozdrawiają!”.*

Tradycja obchodów Święta Niepodległości jest niezwykle istotna dla naszego przedszkola, gdyż ma na celu rozwijanie wśród dzieci poczucia przynależności narodowej oraz pielęgnowania polskiej kultury i tradycji.

Magdalena Rozwadowska

PP Nr 35 Krasnala Hałabały

Historię Polski poznajemy od najmłodszych lat

10 listopada 2023r. dzieci z Przedszkola Publicznego Nr 35 „Krasnala Hałabały” w Szczecinie uroczystie obchodziły Narodowe Święto Niepodległości. Ta ważna data, zapisana jest na stałe w kalendarzu naszego przedszkola. Od kilku lat bierzemy również udział w Międzynarodowym Projekcie Edukacyjnym „Piękna Nasza Polska Cała”, realizując zadania o tematyce patriotycznej. Wszystkie dzieci z każdej grupy wiekowej zaprezentowały swoje zdolności i umiejętności podczas występów. Najmłodsze przedszkolaki recytowały wiersze pt. „Katechizm polskiego dziecka” i „Symbole narodowe” oraz zaśpiewały piosenki „To jest mój kraj”, „Dla Polski gramy”, „Jaki piękny kraj”. Najstarsza grupa zaprezentowała wiersze pt. „Moja Ojczyzna” i „11 listopada” oraz pieśni: „Pieśń o Harcerzu”, „Szare szeregi”, „O mój rozmarynie”, „My pierwsza brygada”. Od kilku lat, naszym stałym punktem programu, jest piosenka projektowa pt. „Piękna Nasza Polska Cała”. Na zakończenie uroczystości o godz. 11.11 wszyscy dumnie zaśpiewali Hymn polski „Mazurek Dąbrowskiego”. Głównym celem spotkania było kształtowanie postaw patriotycznych dzieci, szacunku do własnego państwa oraz poczucia tożsamości narodowej, uwrażliwienie na historię, folklor i tradycje Polski. Działania o tematyce patriotycznej wzbudzają ciekawość u dzieci. A historię Polski warto uczyć już od najmłodszych lat.

Irena Poppek

PP Nr 46

Brawo mali Polacy!

10 listopada w Przedszkolu Publicznym Nr 46 w Szczecinie odbyły się uroczyste obchody Narodowego Święta Niepodległości. Z tej okazji dzieci oraz pracownicy przedszkola ubrani w barwy biało-czerwone zebrali się, aby uczcić ten wyjątkowy dla wszystkich Polaków dzień. Wyjaśnienie znaczenia Święta Niepodległości dzieciom jest trudne, ale nie niemożliwe. Najważniejsze to rozbudzić w przedszkolakach ciekawość. Wszyscy zajęli swoje miejsca, a szmery ucichły, gdy do sali weszły maszerując równym krokiem, ubrane w prawdziwe mundury Wojska Polskiego dwie nauczycieli Pani Magda i Pani Jola. W sali pełnej dzieci i kadry przedszkolnej nastąpiła jedna wielka cisza... udało się wzbudzić zainteresowanie. Wszyscy w dużym skupieniu z zaangażowaniem włączyli się w program upamiętniający tych dzięki, którym naszą niepodległość zawdzięczamy.

Dzieci w sposób symboliczny zapoznali się z wydarzeniem z 1795 roku, zostało im wyjaśnione, że Polska została kiedyś zaatakowana przez 3 wrogie państwa. Przedstawione to zostało za pomocą mapy Polski podzielonej na trzy kawałki. Przedszkolaki mogły zauważyć jak granice kraju stają się coraz mniejsze i mniejsze, aż nagle całkowicie znikają z mapy świata. Następnie zostały zapoznane z historią powstania hymnu państwowego - „Mazurka Dąbrowskiego”. W ramach akcji „Szkoła do hymnu” organizowanej przez Ministerstwo Edukacji i Nauki o godzinie 11:11 - pamiętając o zachowaniu należytej postawy- wszystkie dzieci i cała kadra przedszkola odśpiewały słowa hymnu. Po uroczystym wystąpieniu przedstawiciele każdej z grup wraz z nauczycielami symbolicznie skleili mapę Polski. By uczcić ten radosny moment, w górę zostały podniesione biało-czerwone wstążki i wszyscy zostali zaproszeni do zabawy tanecznej w rytmie piosenki „Symbole Polski”. W sali panowała wielka radość i zabawa.

Na uroczystej akademii nie mogło zabraknąć pytań o symbole narodowe, które bez problemu każdy przedszkolak wymienił i rozpoznał. Dzieci również wiedziały, że godło, flagę i hymn traktujemy z szacunkiem i godnością. By utrwalić zebrane informacje dzieci obejrzały film edukacyjny pt. „Symbole Narodowe”.

Nasze wspólne świętowanie zakończyliśmy piosenką „Co to jest niepodległość?”.

To były piękne i wzruszające chwile. Biało- czerwona kolorystyka, korytaryze przystrojone wspaniałymi pracami plastycznymi w tematyce narodowej oraz odświętne stroje, to wszystko sprawiło, że w tym dniu towarzyszyła nam niesamowita atmosfera. Brawo mali Polacy! Głównym celem uroczystości z okazji Narodowego Święta Niepodległości było rozwijanie wśród wychowanków przedszkola poczucia przynależności narodowej oraz pielęgnowanie polskiej kultury i tradycji.

mgr Jolanta Gałaszewska
mgr Magdalena Zych

PP Nr 51

*„Co to jest niepodległość?
Teraz wiem już na pewno.
Każde dziecko dziś woła,
to polski dom, polska szkoła...”*

Na pytanie: „Co to jest niepodległość?” jest dziś w stanie odpowiedzieć każdy przedszkolak, ponieważ już z chwilą przekroczenia progu przedszkolnego styka się, poznaje i doświadcza idei patriotyzmu, oczywiście w sposób dla niego przystępny. Szczególnie intensywne działania, natężenie rozmów i konkretne aktywności dzieci, akcentujące oddanie i przynależność do Ojczyzny, mają miejsce w czasie obchodów Narodowego Święta Niepodległości – 11 listopada. Dzięki tej ważnej dacie pochmurne, smutne listopadowe dni, choć na chwilę zmieniają się w radosne i pełne pozytywnych emocji chwile, w których dominują wyraziste kolory – biel oraz czerwień, mające swoją symbolikę.

Jako nauczyciel przedszkola, obserwuję na przestrzeni lat jak realnym, wartościowym doświadczeniem jest organizowanie i uczestnictwo dzieci w Święcie Niepodległości. W tym roku, podobnie zresztą jak i w poprzednich latach pracy, nasze przygotowania do uczczenia 105 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, rozpoczęłam od realizacji zajęć o tematyce patriotycznej, zamieszczając jednocześnie na tablicy przedszkolnej, treści związane z historią Polski oraz jej symbole. Dzieci dowiedziały się, co znaczy pojęcie „Ojczyzna”, utrwaliły słowa i melodię hymnu narodowego, nauczyły się wierszy: „Katechizm polskiego dziecka”, autorstwa Władysława Bełzy oraz wiersza pt. „Barwy ojczyste”, Czesława Janczarskiego, które to nas definiują.

Kolejnym ważnym krokiem ku kształtowaniu szacunku do Ojczyzny, odkrywaniu jej dziejów, wdzięczności za to, że żyjemy w wolnej Polsce, była nauka pieśni patriotycznych. Nie wspominam tu tylko o tych piosenkach nowoczesnych, z której pochodzi zresztą fragment rozpoczynający moją wypowiedź na temat „Niepodległej”, ale piszę o pieśniach „Przybyli ułani pod okienko” i „Piechota”, które są piękne i stanowią cudowny przyczynek do rozmów na temat polskości, historii tamtych czasów. Nadmienię jeszcze, że nauka tych pieśni odbywała się przy dźwiękach ukulele, który to instrument od wielu lat wykorzystuje w swojej pracy z dziećmi.

Utrwalaniu wiadomości na temat naszego kraju towarzyszyły również prace plastyczne, które zdobiły przedszkolną szatnię, ale też skorzystaliśmy z zaproszenia do udziału w konkursie plastycznym pt. „Jestem Polakiem”, które organizowało Przedszkole Publiczne nr 1 w Szczecinie. Tematem konkursu było zaprezentowanie idei patriotyzmu, jego przejawów, symboli. Rezultatem udziału w konkursie jest pierwsze miejsce mojej podopiecznej Hani, która w ciekawy i piękny sposób przedstawiła swoją przynależność do Ojczyzny.

Zwieńczeniem naszych przygotowań do pełnego uczestnictwa w Narodowym Świątku Niepodległości był uroczysty apel, który odbył się 10 listopada br. Cała społeczność przedszkolna, w strojach galowych, z przypiętymi nieodzownymi kotylionami, o symbolicznej godzinie 11:11 odśpiewała „Mazurka Dąbrowskiego”, tym samym przystępując do ogólnopolskiej akcji „Szkoła do hymnu”. Uroczysta Akademia, w której piosenki patriotyczne przeplatały się z poruszającymi i ważnymi dla każdego Polaka wierszami, pokazała znów, jak wspaniałą wspólnotą jesteśmy. Czujemy się bezpieczni i jesteśmy wdzięczni za to, co mamy i kim jesteśmy – małymi lub troszkę większymi Polakami!

Zachęcam do odwiedzenia naszej strony internetowej i obejrzenia pełnej fotorelacji z obchodów Świąta Niepodległości <https://pingwinek.eprzed-szkola.pl/?m=galeria&id=221>, ale też śledzenia innych, ciekawych wydarzeń.

Karolina Kostecka

nauczyciel w Przedszkolu Publicznym Nr 51 „Pingwinek”

Każdy przedszkolak wie to o Polsce

10 listopada około godziny 11.00 wszystkie grupy naszego przedszkola zebrały się w auli na wspólnym świętowaniu. Na ścianach wisały flagi biało czerwone, a każdy przedszkolak miał ze sobą kotylion lub flagę wykonaną na zajęciach poprzedzających ten wyjątkowy dzień.

Podczas uroczystego apelu dzieci wysłuchały wierszy w wykonaniu grupy 5-latków, zaśłuchały się przy piosenkach żołnierskich wyśpiewanych przez grupy 5- i 6- letnich dzieci, a o godzinie 11.11 wspólnie odśpiewaliśmy hymn państwowy. Było to niesamowite wydarzenie dla naszych wychowanków.

Dzięki animacji dzieci dowiedziały się, czym jest Święto Niepodległości, kim był Józef Piłsudski, przypomniły sobie symbole narodowe oraz dowiedziały się jak wyglądała Polska pod zaborami i co działo się w sercach Polaków, kiedy nie było jej na mapach świata.

Kiedy podniosła część uroczystości się zakończyła, wszystkie dzieci odtańczyły narodowego Krakowiaka i w rytm krakowskich melodii opuściły aulę będąc dumnymi Polakami.

Uroczysty apel był zwieńczeniem całego poprzedzającego tygodnia, podczas którego dzieci realizowały blok tematyczny o nazwie „Co powinienem wiedzieć o Polsce?”. Każdego dnia poznawały bliżej swój kraj przez słuchanie Legendy o powstaniu Polski, ucząc się wszystkich zwrotek Hymnu Polskiego i znaczenia barw narodowych, a także przez liczne zabawy poznały i pokochały melodie i tańce narodowe. Jako nauczyciele Przedszkola Publicznego Nr 53 w Szczecinie, mamy nadzieję, że nasze działania i wpajanie takich patriotycznych postaw spowodują, że nasi wychowankowie wyrosną w przyszłości na doskonałych obywateli kochających swój kraj.

Dominika Siepka

Nauczyciel Przedszkola Publicznego PP Nr 53 w Szczecinie

„Zaczarowane Przedszkole” Przedszkole Publiczne Nr 75

Listopad to był wyjątkowy czas w „Zaczarowanym Przedszkolu” Wszystkie grupy przedszkolne aktywnie włączyły się w tworzenie symboli narodowych, czy śpiewanie pieśni patriotycznych. Najstarsza grupa w przedszkolu – Grupa VI, wraz z wychowawczyniami Alicją Ciążela oraz Lukrecją Majchrzycką przygotowała magiczne przedstawienie artystyczno-wokalne pt. „Z pamiętnika Polski...” Przedstawienie zawierało nie tylko rys historyczny naszej Ojczyzny, ale przede wszystkim przepełnione było wzruszającymi pieśniami patriotycznymi. Zabrzmiąta między innymi „Rota” „Biały krzyż” czy „Co to jest niepodległość?”

Przedszkolaki przypomniły nam jak ważna jest niepodległość naszego kraju, o którą każdy z nas, mały, czy duży musi dbać. A najlepszym podsumowaniem całego przedstawienia były słowa wypowiedziane przez 6-letnią Olę grającą rolę babci „Mocno wierzymy, że już nigdy nie doświadczymy okrucieństwa minionych lat, bo każda wojna niesie ze sobą mnóstwo bólu, łez i strat...”

Nasza placówka wzięła również udział w akcji „Skoła do hymnu” – o 11:11 uroczystie odśpiewaliśmy Hymn Polski.

Przedszkole Publiczne Nr 77

Wspólny śpiew

Śpiewaliśmy razem na placu Hymn, śpiewaliśmy też w grupach. Było pięknie i wzruszająco.

Hymn na placu.

Inni nauczyciele śpiewali również z grupami.

Występy w grupie: Sanders Wioletta, Chodorowska Kamila

Sanders Wioletta, Beata Stys, Sylwia Jaskiewicz, Kamila Chodorowska

C.U.D. III

Co Uszczęśliwia Dzieci? (2) Bądź sobą

Dzisiejsza rzeczywistość pozwala nam, ludziom, praktycznie na wszystko, wszędzie i naraz. Szczególnie mam tu na myśli rozwój technologii powiązanych z Internetem. W tym niemającym granic strumieniu informacji o wszystkim i o wszystkich, potrafimy tkwić jak zaczarowani. Dlaczego my, dorośli ludzie, rodzice, dziadkowie, uważający się za osoby logicznie myślące, rozsądne i odpowiedzialne, wpadamy bez pamięci w internetowe sidła? Moim zdaniem dlatego, że włączając Internet wyłączamy siebie. I, o zgrozo, czujemy się z tym dobrze! Ekran staje się balsamem na naszą rzeczywistość; znikają problemy, kłopoty, napięcia i lęki. Jedno kliknięcie i ulatuje całe napięcie, a my czujemy się wolni od swoich natrętnych myśli oraz związanych z nimi uczuć i emocji. Cena, jaką płacimy za „sztuczną nirwanę” jest jednak bardzo wysoka. Pierwsze, co tracimy to czas, którego, jak sami zwykliśmy mówić, mamy za mało. Paradoksalnie nie przyznajemy się sami przed sobą, jak duży kawałek bezcennego czasu składamy w ofierze bezdusznej sieci. Gdybyśmy byli uczciwi wobec siebie to „znikanie w ekranie” nie byłoby problemem. Pociuszającym może być dla nas fakt, że nic i nikt nie ma takiej mocy, by oddzielić nas od siebie samych, nawet tak potężna siła, jaką jest Internet. Nikt i nic, tylko my sami, a konkretnie nasz podświadomy system przekonań złożony z: porównywania, osądzania, stawiania oporu, utożsamiania i analizowania. Wg Collina P. Sissona, metafizyka i psychologa, twórcy serii książek o rozwoju osobistym człowieka, kluczem do zobaczenia siebie takim jakimi jesteśmy, bez

iluzji i złudnej identyfikacji, jest samoobserwacja. Bezstresowa, łagodna, naturalna, pozbawiona oporu i wewnętrznego konfliktu. Spróbujcie usiąść w ciszy, wyrównać oddech, by stał się swobodny i zacząć obiektywnie obserwować bieg swoich myśli, uczuć i wszystkich odczuć w ciele. Collin P. Sisson w „Wewnętrznym przebudzeniu” nazywa myśli „ministrami” i doradza proste ćwiczenie: zamiast mówić „jestem zły” powiedz „mój minister jest zły, obrażony, smutny, pełen zamętu, zmęczony, znudzony” itp. „Mój minister czuje się winny, chce kogoś zranić lub ukarać. To On czuje się źle, ja czuję się świetnie.” Zdaję sobie sprawę, że wygląda to niewinnie, wręcz infantylnie, ale uwierzcie, że pomaga. Jeśli tylko uda nam się spokojnie obserwować bez etykietowania, porównywania, osądzania, stawiania oporu, utożsamiania i analizowania, odbierzemy całą moc myślom, uczuciom i reakcjom. Zrozumiemy coś bardzo ważnego: nasze myśli to nie my. One są jak goście, dostrzegamy je, witamy się z nimi i poświęcamy im chwilę... ale nie pozwalamy im stać się gospodarzami. Gdy dotrze do nas ta kluczowa prawda, przestaniemy tak bardzo uciekać od myśli oraz tłumić i wypierać uczucia. Staniemy się bardziej spokojni i bezpieczni w swoim wewnętrznym świecie i przestaniemy się wreszcie bać. Mam wrażenie, że odkąd stosuję wyżej opisaną technikę samoobserwacji, stałam się bardziej uważna i świadoma, co pozwoliło mi zmienić moje myślenie o sobie i o rzeczywistości. Wierzę głęboko, że poprzez samoobserwację poznajemy siebie, uczymy się regulować proces myślenia i uwalniamy kumulowane przez lata uczucia i emocje. Stajemy się wolni. Pomyśl, jak stan harmonii, równowagi i spokoju może pomóc Ci stać się lepszym człowiekiem, partnerem i rodzicem. To my pomagamy tworzyć się naszym dzieciom. We wczesnym okresie dzieciństwa my jesteśmy dla nich inspiracją i księgą, z której próbują czytać, jak mają żyć. Dzieci widzą i słyszą dużo więcej, niż nam się wydają. To od nas zależy, jaką treścią zapiszą swoją książkę. To duża odpowiedzialność, czasem paraliżująca. Lecz kiedy wiesz kim jesteś nie popełnisz plagiatu. Każdy z nas marzy o tym, by jego dzieci były zdrowe, szczęśliwe, kochane, żyły w dobrobycie i spełniały marzenia. By tak było, powinny doświadczać i doznawać tych stanów oraz uczyć się bycia w kontakcie z sobą poprzez obserwację i wspólne szczerze rozmowy. Powinny poznawać i rozumieć swoje uczucia i emocje od najmłodszych lat w domu rodzinnym od najbliższych i najważniejszych dla nich osób. Od nas.

Iga Kamela – Nauczyciel Pracowni Rozwoju Muzyczno-Ruchowego

DROGI RODZICU!

Jeśli masz pytania dotyczące tematu artykułu, lub potrzebujesz wsparcia w doborze literatury, to napisz na: i.kamela@palac.szczecin.pl

Miejsca, czasy i przestrzenie nie tylko w wierszach

Spotkanie z Barbarą Sowińską-Adamczyk

5 października 2023 roku odbyło się pierwsze w tym sezonie spotkanie z cyklu W Pałacu literacko. Z Barbarą Sowińską-Adamczyk, poetką i autorką tomu poezji, *Wierszem przebij śniegi...* wydanego w serii: *akcent*, rozmawiała Róża Czerniawska-Karcz.

Przebij wierszem śniegi oschłości. / Przebij wierszem mchy zadawnionych żalów./ Przebij wierszem chmury wyniosłości./ Przebij wierszem mgły nocnych koszmarów. (...) – te wersy wybrzmiewają już z okładki najnowszego

tomu poezji Barbary Sowińskiej-Adamczyk. Z autorką zbioru Wierszem przebij śniegi... czytelnicy mogli się spotkać 5 października 2023 roku w Pałacu Młodzieży-Pomorskim Centrum Edukacji w Szczecinie. Z gorzowianką z urodzenia i podgrodzianką z wyboru rozmawiała moderatorka pałacowych spotkań, Róża Czerniawska-Karcz.

Choć to nie pora zmiany z zimy na wiosnę, to utwory poetyckie ocieplają atmosferę... również jesienną. Wiele z nich dedykowanych jest przyjacielom i rodzinie poetki, a także tym, którzy pojawiali się na jej drodze nie tylko twórczej.

Wierszem przebij śniegi... to 82. książka, która ukazała się w ZLP-owskiej serii: akcent z dofinansowania Regionalnego Stowarzyszenia Literacko-Artystycznego w Policach. Ilustrują ją zdjęcia ważne dla autorki i wykonane przez nią, ale poddane obróbce graficznej przez Adriannę Rauhut. Barbara Sowińska-Adamczyk zadebiutowała w 2009 roku zbiorem anegdot pod tytułem Tam, gdzie mewa zawraca. W swoim dorobku ma takie książki literackie, jak zbiór 30 legend i opowieści Król Leszcz, wybór legend dla dzieci Król Leszcz i mewy, tomik wierszy Jak wilga i książkę Król Leszcz. Postscriptum. Jest też autorką publikacji popularnonaukowych, jak Miasteczko dziecięce. Monografia Podgrodzia 1952-1973 (2015) i Suplement do niej wydany rok później, a także Stare i Nowe Warpno. Inwestycje w latach 2007-2018. Działła od lat w Regionalnym Stowarzyszeniu Literacko-Artystycznym w Policach.

Jak sama autorka przyznała, ucieczka w poezję może dawać siłę i uskrzydlić. Czyni to, pisząc i czytając. Sama chętnie zaglądała między innymi do twórczości poetyckiej Juliana Tuwima, Juliana Przybosa czy Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, a także kolegów i koleżanek po piórze z Regionalnego Stowarzyszenia Literacko-Artystycznego w Policach. Podczas spotkania czytelnicy mieli okazję zajrzeć do poszczególnych rozdziałów tomiku Wierszem przebij śniegi... Barbary Sowińskiej-Adamczyk. Znalazły się w nim nowe wiersze poetki oraz te publikowane wcześniej, ale przeredagowane. Wędrowka liryczna rozpoczęła się od Pejzażu z PODGRODZIEM..., a tam (...) Słońce nad lasem i w wodzie, migocą w tym złocie łodzie. / Pusto, smutno i cisza... Długa ta zima nasza.../ Każdy się na to zżyma, a mróz jak trzymał tak trzyma. // Bujne lasy, rozległa woda... To jest dopiero Podgrodzia uroda! / A latem, ażurowe chmurki unoszą w dal moje smutki – to jeden z wierszy, który można było usłyszeć i poczuć ten niepowtarzalny klimat miejsca bliskiego poetce.

Kolejnym przystankiem podczas lirycznej podróży był rozdział W moim DOMU... To właśnie tutaj znalazły się wiersze dedykowane bliskim i przyjaciółom, a wśród nich takie, jak Wspinaczka we dwoje, Akrostych dla Przyjaciół, Żeglarz. Następnym miejscem była przestrzeń Pośród ARTYSTÓW... A tutaj nie tylko o artystach: Po co komu poeta – skoro/ sztuczna inteligencja napisze wiersz? / Po co komu malarz – kiedy/ program namaluje obraz? / Po co komu nauczyciel – wszystko przecież/ można znaleźć w Internecie? / Po co komu prawnik – to/ Si zdała egzamin na aplikację? (...) Ale nie tylko sztuką i otaczającą nas rzeczywistością człowiek żyje. Zdarza się, szczególnie jesienią, że towarzyszy nam nostalgia. Barbara Sowińska-Adamczyk wychodzi naprzeciw tym wszystkim, którzy chcieliby doświadczyć katharsis. Wybrzmiały wiersze W ciemnej toni i Znikanie. Ostatni rozdział może stanowić zwerbalizowaną i o pisaną wędrówkę, podczas której towarzyszą nam wątpliwości. Wyruszamy W poszukiwaniu ODPOWIEDZI... Wybrzmiał między innymi utwór Równanie: Czy to równanie/ z nieskończoną ilością niewidomych/ zwane życiem/ jest zadaniem do rozwiązania/ zapisanym w gwiazdach? (...).

Podczas pierwszego w tym sezonie spotkania W Pałacu literacko nie tylko byliśmy w miejscu, czasie, przestrzeni, ale również spotkaliśmy się z miejscami, które z pewnością są ważne nie tylko dla autorki tomiku, czas odliczały nam słowa, wersy i wiersze, a przestrzenie wybrzmiewały nam z bliska i daleka. Tradycyjnie nie zabrakło rozmów kularowych przy kawie, herbacie i ciastku.

Edyta Rauhut

Poezja w Pałacu ma się dobrze...

94. wieczór z cyklu
W PAŁACU literacko to było
kolejne bardzo udane spo-
tkanie z tymi, którzy „lubią
poezję” ... albowiem 16 listo-
pada 2023 roku o godzi-
nie 17.30 (jak co miesiąc
o tej porze), w sali mul-
timedialnej od 14 już lat
organizatorzy: szczeciński
oddział Związku Literatów
Polskich oraz gospodarz -
Pałac Młodzieży-Pomorskie
Centrum Edukacji gości-
li zarówno stałą publicz-
ność jak i poetkę, Barbarę
Moraczewską-Jankowską
ze szczecińskiego środowi-

ska literackiego. Wieczory organizowane są zgodnie z projektem ZLP jako VII Szczecińskie Promocje Literatury 2023 **z dofinansowania z budżetu Miasta Szczecin.**

Tegoroczny 14 sezon spotkań **W PAŁACU literacko** zdominowały Twórczynie spod znaku Pegaza, prezentując swoje tomy wierszy. Autorka tomu DO ROZWAŻENIA w listopadowy wieczór uraczyła swoich gości, w tym młodzież z LO nr VII, nowymi wierszami, promując tym samym swój drugi tom poezji pt. *Wierszem życie napisać*. Rozmowa liryczna z moderatorką spotkania, Różą Czerniawską-Karcz, płynęła wartko, aczkolwiek mocno ekspresyjnie... wybrzmiewały emocje przy tematach tkliwych i dotkliwych (wojna, pandemia, bezdomność, ból), nabierały sensów refleksje o byciu, przemijaniu czy doświadczaniu samotności w naszym kosmicznym chaosie, błyszczały słowne impresje w odwołaniach do impresjonistów ulubionych i do największej artystki – Natury, równie bliskiej Barbarze Moraczewskiej-Jankowskiej... I... śmiech, kiedy to w dialogu z publicznością do głosu dochodziły *chimeryki*, ulubiony gatunek poetki, a nawet *HAI-Q przez Q*.

Licealiści, zarówno chłopcy jak i dziewczęta chętnie włączyli się do zabawy, sięgając po karty pocztówek, rozsypanych na stolikach i krzesłach.

Oto kilka perełek czytanych:

*odwaga pomaga
skoczyć w górę i w dół
mieczem sensu ciąć prawdę
pół na pół
pół sensu w półprawdzie
i pytań jakby mniej
o połowę
albo
twarz wiersza jest geometryczna
wielokąty znaczeń
kąty słów ostre i rozwarte
cienkie linie metafor
w łuku spojrzenia
najlepiej widoczne z daleka
czy
piszesz i piszesz
o kwiatach chmurach i łzach
kto w to uwierzy*

Aura wieczoru późnojesiennego sprzyjała rozmowom nie tylko o wierszach... były też dedykacje i laudacje, a jakże...

Tymczasem za niecały miesiąc, bo 14 grudnia kolejne spotkanie i to w nastrojach iście świątecznych..., bo to już tak blisko Świąt Bożego Narodzenia i...będzie to! 95. Wieczór W PAŁACU *literacko*, a także benefisowo nieco - będzie świętować z Pałacem i gośćmi swoją nową książkę Róża Czerniawska-Karcz.

ZAPRASZAMY na nasze spotkania W PAŁACU *literacko*! Naprawdę warto spędzić wieczór w jakże niepowtarzalnych klimatach literackich spotkań.

Róża Czerniawska-Karcz

To był nadzwyczajny wieczór

...z Lotną substancją **Anety Gawriłow** w roli głównej...

93. wieczór z cyklu **W PAŁACU literacko**, który miał miejsce w Pałacu Młodzieży-Pomorskim Centrum Edukacji w Szczecinie, 26 października 2023 roku porą wieczorową (jak zawsze) zgromadził liczną publiczność.

I stało się dla organizatorów pałacowych spotkań dowodem, że ani Poezja, ani literatura tym bardziej, źle się nie mają. Szczecińscy sympatycy poetyckich spotkań zaprzeczają bowiem noblistce w jej pesymistycznym twierdzeniu, że:

*Niektórzy lubią poezję
Niektórzy -
czyli nie wszyscy.
Nawet nie większość wszystkich,
ale mniejszość.
Nie licząc szkół, gdzie się musi,
i samych poetów,
będzie tych osób chyba dwie
na tysiąc.*

Ponad trzydziestoosobowe grono słuchaczy, to chyba więcej „niż dwie na tysiąc” i jeszcze liczna grupa młodzieży licealnej Szczecina, która na spotkanie przybyła, chociaż nie musiała...

Tak, to był nadzwyczajny wieczór! W ramach VII Szczecińskich Promocji Literatury, projektu realizowanego przez szczeciński oddział Związku Literatów Polskich odbywają się promocje książek oraz ich autorek czy autorów. I tym razem w serii wydawniczej akcent wyszła 83. książka, tym razem poetycka, Lotna substancja Anety Gawriłow. Poetka ma już za sobą wieloletnie doświadczenie literackie, ale promowany tom wierszy odznaczył się w jej dorobku szczególnie. Dowiedzieli się o tym zgromadzeni słuchacze, przysłuchując się rozmowie, w której Autorka wiodła dyskurs o naturze rzeczy poetyckiej i ontologicznej... swoimi wierszami prosto wyprowadzonymi z pracowni Alchemii Słowa - z moderatorką spotkania, Różą Czerniawską-Karcz. Obie Panie położyły w tej rozmowie akcent, oczywiście na wiersze.

Klimaty jesieni, uwikłanie w czasie, jego pory roku w przyrodzie i w ludzkiej codzienności, sprawy przeszłości i teraźniejszości dotkliwej do bólu, poszukiwanie miejsca na kartce dla wiersza i dla wyznania... i dopełnienie tego wszystkiego obrazami czarno-białych fotografii, to tylko nieliczne wątki czy motywy, które wybrzmiały pośród komentarzy i dopowiedzeń oraz pozwalały stroić serce o serce.

Co potrafi Lotna substancja Anety Gawriłow? Otóż potrafi przypomnieć nam, że mamy skrzydła. Staje się instrukcją, jak te skrzydła rozwinąć i... poszybować z pierwszym oddechem wyzwolonego z więzów słowa... A z lotu spojrzeć na nas samych, na świat i zobaczyć go takim, jakim jest naprawdę, a nie tylko ten w okienku smartfonu czy w karykaturalnym obrazie dezinformacji wszechobecnej.

Na „radość pisania / możliwość utrwalania” noblistki dopowiada Aneta Gawriłow swoją historię modyfikacji:

historia modyfikacji to historia myśli / zapis chwili / przeglądającej się w lustrze wieczności / to wielka odpowiedzialność zostawić / słowa w określonym porządku / i interlinie / one / jednym przykładają do ust palec milczenia / innym szept wzmacniają do krzyku // pada za oknem / w świecie / który nie wie nic o walce / trwającej na kartce //

Aktu zamiany substancji lotnej w materialną dokonuje liryczna alchemiczka w wierszu pierwsze ujawniając, co się może na tej kartce dziać...

później tej kartki złożenie / wpół / bo przecież to przywitanie / po długim nieznanu / niedługie / być może / miejsca wystarczy / i na złożonej we czworo / (...) odchrząkiwanie przecinków / i zbyt wielu spacji / które wolno spływały / z pióra //

I było tych zasłuchań i wzruszeń wiele...

Dwie godziny w nastroju lirycznego porozumienia, w które wciągnęła się również zasłuchana publiczność, przeminęły niezauważenie... W kularach przy kawie i herbacie trwały jeszcze, gdy tymczasem Autorka wpisywała się chętnym czytelniczkom i czytelnikom do tomiku *Lotnej substancji*, która w swym już materialnym stanie skupienia trafiła do ich rąk.

PROTOKÓŁ OBRAD JURY
XIII OGÓLNOPOLSKIEGO KONKURSU LITERACKIEGO
NA NAJPIĘKNIEJSZY LIST PISANY ODRĘCZNIE

Czy mnie jeszcze pamiętasz?
dla kategorii II (13-15 lat) i III (16 lat i powyżej)
Posłuchaj, o czym marzę...
dla I kategorii wiekowej (10 -12 lat).

Jury w składzie:

Katarzyna Chabowska

Rafał Podraza

Róża Czerniawska-Karcz /przewodnicząca/

12 listopada 2023 roku po zapoznaniu się z nadesłanymi **53** listami w trzech kategoriach wiekowych, postanowiło nagrodzić i wyróżnić:

I kategoria wiekowa /10-12 lat/ 26 listów

I nagroda – **Zofia Ziółkowska**, Brzeźnik

Nagroda ZLP

II nagroda – Aniel Segeń, Szczecin

III nagroda – Miron Iwanicki, Brzeźnik

WYRÓŻNIENIE – 1. Aleksandra Wasił, Szczecin

2. Oliwia Kwapisz, Morawica

3. Maja Szczęsna, Szczecin

4. Dawid Melkowski, Szczecin

II kategoria wiekowa /13-15 lat/ 9 listów

I nagroda – **Konstancja Król**, Szczecin

Nagroda ZLP

II nagroda – Dominik Wiśniewski, Tychy

III nagroda – nie przyznano

WYRÓŻNIENIE – 1. Nadia Juszcak, Tychy

2. Daria Bahrii, Krępica

III kategoria wiekowa /16 lat i więcej/ 18 listów

I nagroda – **Beata Zdybiowska**, Kielce

Nagroda ZLP

II nagroda – nie przyznano

III nagroda – Agnieszka Śmigalska, Bolesławiec

WYRÓŻNIENIA – 1. Natalia Odrowska, Szczecin

2. Jakub Szydło, Wrocław

3. Czestawa Knafel, Bolesławiec

4. Alicja Karniej, Opole
5. Angelika Oleksy-Falgier, Ocice
6. Tadeusz Charmuszko, Suwałki
7. Krzysztof Mróz, Lublin

Wśród nagrodzonych i wyróżnionych uwagę jury zwróciły listy z najwyższymi walorami kaligrafii, napisane piórem, starannie, czytelnie, zgodnie ze wszystkimi regułami pięknego pisma.

Uczestniczki i Uczestnicy, którzy wyróżnili się w kategorii KALIGRAFIA:

Kat. III Nagroda Beata Zdybiowska, Kielce

- Wyróżnienia**
1. Krzysztof Mróz, Lublin
  2. Tadeusz Charmuszko, Suwałki
  3. Kacper Samulak, Kędzierzyn-Koźle
  4. Krystyna Kozioł, Gromadka

Kat. II Nagroda 1. Nadia Juszcak, Tychy

2. Dominik Wiśniewski, Tychy

Kat. I Nagroda 1. Aleksandra Żuk, Bolesławiec

2. Wiktoria Smoleński, Brzeźnik

Wyróżnienia Emilia Kalinowska, Bolesławiec

Uwagi jury: Zaskoczeniem dla organizatorów i dla jury była bardzo niska tegoroczna frekwencja uczestniczek i uczestników konkursu, najniższa odkąd konkurs istnieje, czyli od 13 lat. Najbardziej zasmuciła nieobecność nastolatków w grupie II 13-15 lat. Tylko 9 listów. Ale i tu znalazły się prace interesujące i bardzo staranne pod względem kaligrafii. Tychy wiodą prym od kilku lat wśród piszących kaligraficznie i... literacko też.

W pozostałych kategoriach wiekowych również nie zabrakło interesujących listów... zarówno o oryginalnych marzeniach najmłodszych uczestniczek i uczestników konkursu, jak i tych w najstarszej grupie z tematem *Czy mnie jeszcze pamiętasz?* Niby hasło proste, a jednak, aby napisać list oryginalny w treści, trzeba było znaleźć do niego klucz. Niektórym się to udało i to bardzo dobrze, bo jury było usatysfakcjonowane, przyznając nagrody i wyróżnienia.

Do miłych niespodzianek należy też zaliczyć bardzo ładne literacko, ale przede wszystkim kaligraficzne listy panów w kategorii III. To były naprawdę Listy bardzo pięknie napisane odręcznie, zgodnie z ideą Konkursu.

Dziękujemy wszystkim 53 uczestniczkom i uczestnikom Konkursu za udział a szczególnie gratulujemy laureatom i wyróżnionym. I zapraszamy do pisania do nas listów za rok.

Jury:

przewodnicząca : Róża Czerniawska-Karcz

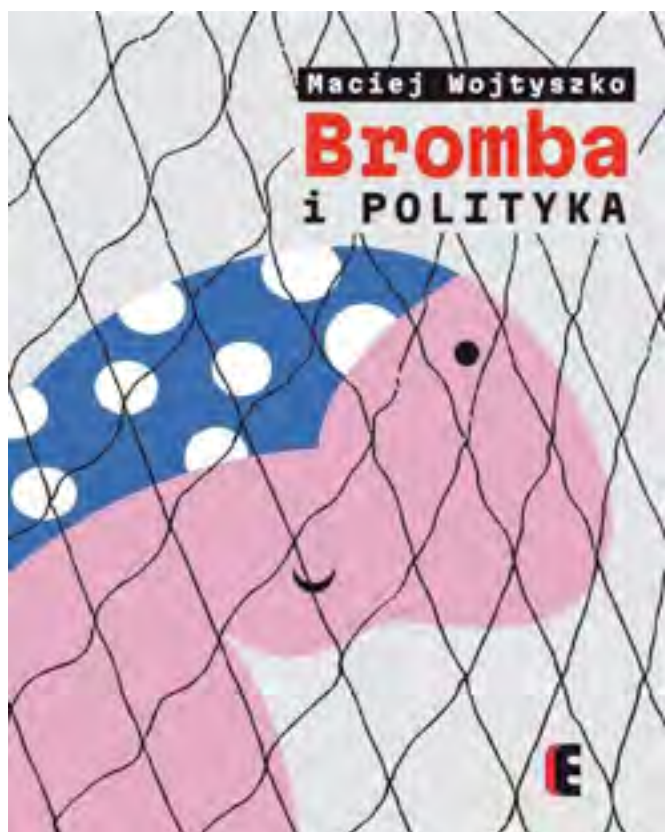
Katarzyna Chabowska

Rafał Podraza

Szczecin-Wrocław-Warszawa, 12 listopada 2023 r.

RELAKS Z KSIĄŻKĄ

listopad 2023

Bromba, dyplomowana specjalistka od mierzenia i ważenia oraz inni bohaterowie pierwszego zbioru opowiadań Macieja Wojtyszki pt. „Bromba i inni”, w tym roku skończyli 48 lat! Kto nie zna poety Fikandra, zakochanego z wzajemnością w Malwince, albo Glusia marzącego o zostaniu reżyserem czy detektywa Kajetana Chrumpsa i Kota Makawitego, powinien zrobić sobie czytelniczy rachunek sumienia. W tym roku ukazała się kolejna książka w serii, tym razem o ciut poważniejszych, i jakże aktualnych tematach. I choć autor we wstępie wspomina, że to coś na kształt pożegnania, to ja mocno wierzę, że będą jeszcze kolejne książki o mieszkańcach Naszej Okolicy.

W czasach, gdy każda decyzja wydaje się decyzją polityczną, autor wciąga Brombę do ... polityki właśnie. Choć Bromba się nią nie zajmuje i wręcz od niej stroni, polityka kilka razy zajęła się Brombą i jej przyjaciółmi. I o tym właśnie jest ta książka... W tym zbiorze siedmiu opowieści okraszonych niebanalnym poczuciem humoru autora, znajdziecie mnóstwo odniesień do ostatnich wydarzeń ze sceny politycznej i życia społecznego naszego kraju.

Ot, choćby historia pierwsza, w której Bromba trafia na bagna Chlipawki, gdzie rządzi Utopia. Obowiązuje tam kilka zasad: **Zasada 1:** "Nie myśl sam. Pomyślimy za ciebie"; **Zasada 2:** "Jeśli nie wiesz, kto jest zły, zapytaj się nas"; **Zasada 3:** "Każdy jest taki sam" jeśli nie jest należy go przerobić...

Tutaj, przywódca - Wielki Klip, wie najlepiej co zagraża mieszkańcom i czego należy się bać. Biedna Bromba trafia do lochu Wolnej Utopii, gdzie rządzący trzyma osoby kontrowersyjne.

Ta opowieść, to świetna lekcja o dyktatorach i „zarządzaniu strachem”, w której, autor ustami bohaterów przypomina, że „trzeba uczyć wątpliwości i braku wątpliwości” a jedyne czego możemy być pewni, to to że nie wolno

nikogo krzywdzić! Przychyłam się do pomysłu, że przedmiotu WĄTPLIWOŚCI powinno uczyć się w szkołach!

W kolejnej opowiadance będzie o tym, jak Fikander napisał wiersz i nieopatrznie sprawił komuś przykrość, obraził uczucia... Poezja i polityka...

Trudny temat... Czy na pewno artysta nie może naruszać poprawności politycznej?

Będzie też o sporach w rodzinie, o nienadużywaniu władzy, demokratycznych wyborach, o przemocy i uchodźcach, kontrolowaniu i wychowywaniu, i o zmianach, których często się boimy, a wcale nie muszą być tak straszne...

Bohaterami historii są znani nam mieszkańcy Naszej Okolicy – oprócz tytułowej Bromby występuje m.in. Kajetan Chrumps, Gluś, Puciek Bibliotekarz, Kot Makawity. Spotykają się, dyskutują, radzą, zakładają organizacje. Choć wielu z nich nie chce i nie lubi zmian, a jeszcze bardziej władzy, rzeczywistość i sytuacje sprowokowane przez kilku nieprzychylnych mieszkańców, często zmuszają ich do opuszczenia strefy komfortu.

Na końcu książki znajduje się NIEZBĘDNIK POLITYKA, a w nim zdania, którymi często posługują się ludzie władzy. Coś dla obecnych i przyszłych polityków ;-) A tuż za nim: „Spis dosyć ważnych pojęć politycznych, które Bromba i przyjaciele próbowali jakoś wyjaśnić”. Wśród nich w kolejności alfabetycznej m.in. anarchia, dyktatura, ideologia, statut, tyrania, wybory....

Ta książka to dla mnie kolejna perełka – wspaniała lekcja demokracji, empatii, uczciwości i ...polityki dla młodych ludzi. Szczególnie polecam ją młodzieży i dorosłym miłośnikom serii o Brombie. Sami zdecydujcie czy Wasze dzieci są gotowe na tę pozycję, czy lepiej zacząć od wcześniejszych tytułów. Wyczytałam tu gdzieś na stronach, że „w polityce bardzo ważne są emocje, bo mogą zdecydować o wyborach”, a ja dodam, że lektury z młodych lat kształtują na całe życie i również decydują o naszych wyborach, nie tylko politycznych. CZYTAJCIE!

Szczerze polecam lekturę!

Monika Wilczyńska, SzczecinCzyta.pl

Archi-przygody

W Klubie 13 MUZ odbył się wernisaż wystawy poprojektowej Archi-przygody. To Ogólnopolski projekt organizowany przez Narodowe Centrum Kultury, do którego Pałac Młodzieży został zakwalifikowany spośród ponad 150 zgłoszeń od przedszkoli, szkół oraz instytucji

kultury z całej Polski i jako jedna z dwóch w Szczecinie!

Uczestnicy jednej z grup Pracowni Plastycznej pani Magdaleny Kucharskiej, od września do listopada 2023 r. brali udział w ogólnopolskim programie z zakresu edukacji architektonicznej, który miał za zadanie przybliżyć dzieciom zagadnienia związane z architekturą, ale także wprowadzić młodych ludzi w sferę życia społecznego. Zajęcia prowadziła pani Magdalena Kucharska wraz z edukatorem, panią architekt, Hanną Niełacny.

Dzieci podczas zajęć zastanawiały się więc m.in. po co nam domy i architekci, i jaką rolę pełnią zmysły w postrzeganiu rzeczywistości. Podczas spaceru po okolicy obserwowały budynki i detale architektoniczne, które potem przedstawiły na papierze wybraną techniką malarską.

Uczestnicy działali przede wszystkim w przestrzeni – budowali własną bazę z materiałów i przedmiotów dostępnych w sali, konstruowali z chrupków kukurydzianych niecodzienne budowle, konstruowali z różnych elementów własne budynki. Dowiedzieli się również co to jest skala i proporcje, a następnie lepiли proporcjonalnego ludzika z gliny.

Przede wszystkim jednak odczuli, że ich działania mają wpływ na nasze otoczenie.

Od pomysłu do wykonania – stworzyliśmy i nadaliśmy nowe kolory ławeczkom przed Pałacem Młodzieży! Dzieci obserwując różne przykłady małej architektury, stworzyły własne projekty koncepcyjne kolorystyki ławeczek, które po przekształceniu w projekt wykonawczy – wszyscy razem malowaliśmy.

Na wystawie podsumowującej projekt, mogliśmy zobaczyć dokumentację fotograficzną wszystkich etapów projektu oraz prace i rzeźby, wykonane przez dzieci. Były także interaktywne stoiska, na których każdy ze zwiedzających mógł doświadczyć, że konstruować można ze wszystkiego.

Wystawa w Klubie 13 MUZ, obejmuje trzy placówki ze Szczecina, biorące udział w projekcie i potrwa do 20 listopada, a następnie część "pałacowa" zawiśnie w przestrzeni Pałacu Młodzieży.

Zdjęcia: Monika Wilczyńska

